RIGHT REVEREND
DR. WOLODYMYR LENYTZKYJ
1927 5TH STREET, N. E.
MINNEAPOLIS 13, MINNESOTA, U.S.A.

ТРИЗУБ

UKRAINIAN TRIDENT BI-MONTHLY

Орган Української Національно-Державної Думки

Ч. 31. diasporiana.org.ua ЖОВТЕНЬ — ЛИСТОПАД — ГРУДЕНЬ 1964

ДЕРЖАВНОМУ ЦЕНТРОВІ УНР,

УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВУ І ВСЬОМУ УНДС-ові У СВІТІ

— С К Л А Д А Є М О —

НАЙКРАЩІ ПОБАЖАННЯ

РАДІСНИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО
ТА
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ!

Головні Управи УНДС США і Канади

Михайло Кучер.

МІЖНАРОДНЯ І УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

Драматичне усунення від влади Хрущова сталося у часі, насиченому міжнародніми подіями немалого значення. Увага світу була звернена на такі події, як вибори у В. Брітанії, де до влади незначною більшістю прийшли лейбуристи, виборам у США, війні у Південному В'єтнамі, ворожій політиці ген. де-Ґоля по відношенню до НАТО (Північно-Атлантійський Оборонний Союз) та намірам генерала залишити Союз.

Без огляду на те, що увага світу була поділена і одночасно присвячена багатьом важливим подіям, нагле усунення від влади Хрущова вплинуло як грім із ясного неба. Ця подія напевне вплине і на міжнародню політику, хоч "колективне керівництво" запевняє світ про свої мирні наміри.

Новий лейбуристський уряд В. Брітанії має на увазі рівнож якусь переорганізацію НАТО. Цей Союз вже віддавна значно ослаблений незгодою між його членами та послідовно неприхильною політикою ген. де-Ґоля. Головна причина незгоди в НАТО викликана американською нуклеарною політикою. Вашінґтон не хоче поступитися своїм панівним становищем, і досі не має наміру поділитися своєю відповідальністю за вжиття атомової зброї із союзниками у випадку аґресії збоку СССР.

Справу вжиття атомової зброї нелояльно використали за виборів у США демократи проти сен. Ґольдвотера. Мільйони американських виборців далися некритично переконати в тому, що сен. Ґольдвотер прихильник атмової війни. В дійсності справа полягала в тому, як у наглому випадку аґресії збоку СССР (бо тільки про таку і мова) координувати оборонні дії кільканаціональної армії союзників в Европі, та чи не варто дати можливість рішення обмеженого вжитку атомової зброї командуючому арміями НАТО.

Ефективна діяльність НАТО дуже важлива

для вільного світу, і це добре розуміє Москва, яка всякими способами старається ослабити цю для себе небезпечну організацію і дуже боїться, щоб НАТО не отримав атомову зброю із правом вживати її без згоди на те Вашінґтону (фактично тільки президента США).

Рівнобіжно із труднощами Заходу, великі, можна сказати епохальні, труднощі переживає і комуністичний світ. До тих труднощів прилучився рівнож вибух китайської атомової бомби, що зробило велике враження на азійські країни та піднесло авторитет Пекіну.

Не дивлячись на кількаразові мирні запевнення СССР — її нового "колективного керівництва", дальша політика Москви залишається великим невідомим з огляду на можливість погодження з Пекіном. Нагле для зовнішнього світу усунення від влади Хрущова було викликане неспокоєм, або й переляком ЦК КПСС щодо дальшої долі не тільки комуністичного світу, але й самого СССР. Список гріхів та помилок, які ЦК закидає Хрущову, досить солідний. За соту або й тисячну долю таких справжніх, або уявних помилок, ще недавно в СССР розстрілювали, або засилали в табори смерті.

Микиті Хрущову закидають непотізм, себто надання відповідальних посад і становищ членам своєї родини та рідні. Так, Аджубей, зять Хрущова, був іменований редактором "Ізвестій". Дочка Хрущова, Рада, жінка Аджубея, була призначена на відповідальну працю до журналу "Життя і знання". Хрущов дав відповідальне становище свому синові, інженерові, яке той не міг добре виконувати. Хрущов мав також намір зробити свою жінку, Ніну, головою всесоюзної організації жінок.

Хрущов обернув ідеологічний конфлікт з Пекіном в особисту суперечку з Мао-Тсе-Тунґом. Він вважав США нездібними воювати у своїй обороні, та заінсталював атомову зброю на Кубі, яку врешті мусів забрати. Хрущов мав нахил до "кабінетного" керування. Він впевняв, що знає все, і ніколи не рахувався з думкою інших. Занадто багато подорожував, проводив час поза Москвою, довів до руїни сільське господарство. Був непопулярний серед армії й тайної поліції.

У своїх виступах закордоном був недипломатичний, мав нахил ображати та висміювати навіть тих, хто його запросив до своєї країни. І — врешті — спричинився до розбиття єдности комуністичного світу.

Нагле усунення від влади Хрущова показало, що ЦК КПСС мав усі підстави турбуватися. Політичний заповіт Пальміро Тольятті, покійного лідера італійської комуністичної партії, також, якщо не прямо вплинув на усунення від влади Хрущова, то усунення приспішив.

Значення усунення від влади Хрущова-ката України-для УССР зовсім окрема тема. Одначе вже тепер можна заризикувати припущенням, що його усунення від влади не зовсім корисне для України, бо може припинити розпад комуністичного світу. Одначе, ця подія гранична, можна сказати навіть голосним виразом-епохальна. Події, які заіснували по усуненні Хрущова показують, що безапеляційному пануванню Москви у комуністичному світі приходить кінець, і до часів Сталіна повороту бути не може.

Існує в комуністичному світі здавалось би ще недавно неможливе явище, а саме — поліцентризм, себто наявність кількох комуністичних центрів. Цілий ряд комуністичних партій західньої Европи, як, наприклад, французька, італійська, австрійська та інші не тільки не згодилися з усуненням від влади Хрущова, але й вислали свої делеґації до Москви з наміром дослідити справу на місці та в и м а г а т и вияснення. І нове керівництво ввічливо приняло таких "слідчих", яких Сталін негайно розстріляв би, говорило з ними і якось їх переконало, що Хрущова таки треба було усунути.

Не буде помилкою припустити, що таку "згоду" новий совєтський уряд осягнув обіцянками не втручатися у внутрішні справи "братніх" комуністичних партій.

Хрущов мав намір ізолювати Пекін, а осягнув зовсім протилежне. Ізолював Москву.

З усуненням від влади Хрущова спочатку не погодилися і приняли його тільки після вияснення комуністичні партії: Італії, Франції, Данії, Австрії,Мадярщини та Польщі.

Дещо неясне становище Східньої Німеччини, яка проявляє певні самостійні елементи поступовання, бо входить у конфлікт з Бонном (Зах. Німеччина), що не радила Москва, і хоче панувати у новій об'єднаній Німеччині.

Потребує деякого вияснення і становище сателітних комуністичних партій щодо усунення Хрущова. Більшість з них були проти конфлікту Москва-Пекін, але цей спротив не спричинили пекінські симпатії. Зовсім навпаки. Симпатії до політики Пекіну були тільки серед фракцій, а не цілих партій. Західні і східні комуністичні партії фактично боялися безоглядної політики Пекіну. Одночасно вони не хотіли виключення Китаю з комуністичної родини, бо тоді в нових обставинах переможця знову могла б без обмеження запанувати Москва.

Комуністичні партії поза межами СССР хочуть незалежности як від Москви, так і від Пекіну. Вони стремлять до невтральности у конфлікті між двома колосами.

Зокрема це бажання проявляється в економічній ділянці. Деякі країни, як Румунія, частинно Польща, Мадярщина і Чехія, не згадуючи вже про Югославію, виявляють нахил відходу

від ортодоксальної "марксистської" економіки. Дехто з них заявляє, що марксистської економіки навіть не існує. Засада для всіх економіка спільна: п р и б у т о к.

***

Атомова зброя і Н А Т О. За передвиборчої кампанії в США, яка провадилася з нечуваною в історії країни ментальною жорстокістю, сен. Гольдвотера, республіканського кандидата на президента, обвинувачувано також і в неіснуючих г р і х а х.

Так, наприклад, демократична пропаґанда обвинуватила його в тому, що він не визнається у міжнародній політиці, готовий заризикувати атомову війну та згодний дати американську атомову зброю до розпорядження европейських союзників НАТО.

В дійсності, у своїх виступах, що торкалися атомової зброї, сен. Гольдвотер користувався дорадниками, яких ніяк не можна запідозріти у безвідповідальному нахилові легковажно розпочати атомову війну. До його дорадників у тій справі (а всіх їх було шестеро), належали люди, які свого часу були членами генерального штабу США.

Таким чином закиди демократичної пропаґанди, що обвинувачувала сен. Ґольдвотера у "безвідповідальності" та "іраціональності", не мають підстав.

Труднощі в НАТО створили в однаковій мірі і европейські союзники, і США. Европейські союзники відмовилися виконати пропозицію Вашінґтону створити тридцять необхідних дивізій, здібних на початку боронити Европу у випадку аґресії збоку Москви.

Без тих необхідних дивізій, озброєних так званою звичайною зброєю, вагу оборони треба було перекласти на американську атомову зброю. І тут вже Вашінґтон не схотів відмовитися від виключного права нею розпоряжати.

Небажання европейських союзників створити відповідну кількість дивізій, поставило під сумнів саму ідею "колективної" оборони Европи. У наслідок того, не вважаючи нікого із союзників меншевартісним, головна роля оборони Західньої Европи припадає все таки США. Атомова зброя Франції для тієї ролі являється ще не вистарчальною.

Пізніше, під упливом політики ген. де-Ґоля та поменшенням впливу США в Европі, почала виникати думка чи не варто дати якусь можливість "урядуючому" командирові НАТО самому вжити обмежену простором і діянням атомову зброю для початкового стримання совєтського наступу.

До тієї думки прихилився і сен. Ґольдвотер, сам військовий старшина-пілот, і за те дістав характеристику "безвідповідального". Прихильник поділу відповідальности за ужиття атомової зброї вказують на те нещастя, яке може статися, коли президентові США щось перешкодить вчасно видати наказ вжиття атомової зброї у випадку совєтсько-московської аґресії.

***

Становище у В'єтнамі. Події у В'єтнамі розвиваються приспішеним темпом у напрямі опанування країни комуністами. Призначення през. Джонсоном на становище амбасадора у Сайґоні, столиці Південного В'єтнаму, ген. Тейлора не принесло сподіваного поліпшення становища.

Вашінґтон не має виразних плянів як виграти війну у В'єтнамі. У самому уряді думки поділені щодо тактики, а урядові чинники на цю тему висловлюють неоднакові погляди, чим баламутять публічну опінію. Одначе вже не можна скрити того, що становище у В'єтнамі зовсім крритичне. Країна поволі потапає у хаосі. Після вбивства президента Південного В'єтнаму Дієма та його братів, країна немає сталого уряду, а тимчасові уряди, які до того хутко минають, не мають належного авторитету. У країні до голосу і впливу приходять релігійні секти. та ворбітниицтво із великими вимогами, яких не можна виконати, і врешті збунтовані племена, які не визнають центрального уряду.

Одначе, головною проблемою залишається не так невідрадне воєнне становище, як слаба політична структура країни і помітна втома війною, яка ще не принесла жадної перемоги. Політична, військова і економічна допомоги США розпливаються без сліду у психологічній ерозії країни.

У Вашінґтоні починає перемагати думка, що неопанування становища у Південному В'єтнамі і втрата тієї країни на користь комунізму поставить США у трудне становище у цілому світі. Єдиний вихід-почати перегозори з комуністами, але не із становища слабости, в якому тепер опинилися США. А переговори напевне приведуть до створення "невтрального", себто на практиці прокомуністичного уряду.

Існує ще можливість поширення війни на Північний В'єтнам, але це може спричинити приступлення до війни Китаю. З того приводу през. Джонсон сказав, що не спричиниться до того, аби американські вояки билися із 700 мільйонами китайців.

Одначе асистент міністра для Справ Далекого Сходу в уряді США заявив, що Америка може бути примушена до поширення війни на Північний В'єтнам. Перемога комуністів у В'єтнамі загрозить усі некомуністичні країни Азії, включно з Австралією та Індією.

На будуче політика США у В'єтнамі буде полягати не на знищені комуністичної системи у Північному В'єтнамі, а на унеможливленні інфільтрації до Південного В'єтнаму збоку півночі.

Якщо комуністи переможуть у Південному В'єтнамі, вони застосують подібну тактику всюди в Азії, в Африці та в країнах Південної Америки. Війну у В'єтнамі можна скінчити прротягом кількох місяців, якщо буде припинена інфільтрація з півночі. Одночасно розглядаються теоретичні можливості бомбардування комуністичних баз у Північному В'єтнамі та Ляосі.

Звіт комісії верховного судді Ворена про вбивство президента Кеннеді.

Трагічна смерть през. Кеннеді восени 1963 року потрясла цілим світом. Після атентату през. Джонсон наказав верховному судді Ворренові зробити докладне слідство всіх обставин і мотивів вбивства, та вислід опублікувати для вжитку американського народу й всіх зацікавлених у світі.

При кінці жовтня 1964 року комісія Воррена опублікувала наслідки своєї майже однорічної праці. Звітом насамперед зацікавились політики, правники та психологи, поминаючи очевидно журналістів і публіцистів.

Оцінка звіту комісії Воррена дуже ріжнюманітна — від позитивної до цілком неґативної. Одначе навіть прихильні критики стверджують, що комісія Воррена не відповіла на два основні і важливі "ЧОМУ": 1. мотиви вбивства Освальдом през. Кеннеді і 2. мотиви вбивства Освальда Рубінштейном. Бо обмежитися тільки ствердженням, що Освальд і Рубінштейн діяли зовсім самостійно, або під впливом імпульсів — значить не вияснити нічого.

Отож, звіт комісії Воррена не знайшов відповіді на питання ЧОМУ Освальд спочатку намірявся вбити генерала Вокера, що політично знаходиться на правому крилі. Генерала звільнено з активної служби в армії за те, що він провадив у своїх відділах політично освідомлюючу працю про небезпеку комунізму для США і вільного світу.

Після звільнення ген. Вокера з військової служби, його хотіли зробити ненормальним, але такий нікчемний намір не вдався.

ЧОМУ Освальд вбив през. Кеннеді, що політично знаходився вліво від центру і знайшов можливим співпрацювати з совєтсько-московським комунізмом?

Чи Освальд розчарувався у двох світах і системах: комуністичному-совєтському, і капіталістичному-американському та від марксизму перейшов до анархізму із культом терору?

Чи мотивом вбивства Рубінштейном Освальда було велике особисте горе з приводу вбивства през. Кеннеді? І що тоді робити із відомостями про те, як комісія Воррена заховала безпечно у архіві певну кількість документів, що торкалися вбивства през. Кеннеді?

Відгуки у світі з приводу звіту комісії Воррена.

Амбасада США у Москві передала копію звіту Воррена Хрущову (ще тоді був при владі) та ста визначним совєтським діячам.

АМЕРИКАНСЬКІ комуністи назвали звіт Воррена найбрехливішою історією із всіх можливих.

ФРАНЦІЯ. Звіт про атентат усунув всі сумніви щодо обставин та мотивів злочину серед французького суспільства. Л'ЮМАНІТЕ — французький комуністичний орган — ствердив, що звіт не вияснив мотиви злочину. Зрештою, всі комуністи вірять, або роблять вигляд, що вірять, ніби през. Кеннеді вбили праві "реакціонери".

Скептицизм щодо звіту виявили і некомуністи та антикомуністи в Европі. Звіт-кажуть вони — недав людям нічого нового.

ШВАЙЦАРІЯ. У країні переконані, що звіт не розвіяв усі сумніви.

БОНН. (Західня Німеччина). Німці в загальному не повірили виясненням звіту Воррена. Це дуже дивно-писала західня німецка преса-що у так великій країні трапляються несамовиті злочини, яким нема пояснення.

МОСКВА. Звіт Воррена не вияснив мотивів вбивства та не розвіяв сумніви на цю тему. Звіт залишив у совєтських читачів багато сумнівів.

САТЕЛІТНІ КОМУНІСТИЧНІ КРАЇНИ (Чехія, Польща) виявили одверте недовір'я до звіту. Те саме можна сказати і про італійську комуністичну пресу.

Ось повний список атентатів на президентів США:

1. Андрій Джексон, 30-го січня 1835р.
2. Авраам Лінкольн, 14-го квітня 1865 р. Помер 15-го квтня 1865 року.
3. Джемс Ґарфілд, 2-го липня 1881 р. Помер 14-го вересня 1881 р.
4. Віліям Мекінлі, 6-го вересня 1901 р.
5. Теодор Рузвельт, 14-го квітня 1912 р. Поранений. Виздоровів.
6. Франклін Рузвельт, 15-го лютого 1933 р.
7. Ґаррі Труман, 1-го листопада 1950 р.
8. Джон Кеннеді, 22-го листопада 1963 р. Помер того ж дня.

Вже сам довгий список атентатів вказує на те, що американська демократія виявляє поважні ознаки захворіння. Тому сумніви щодо звіту комісії Воррена щодо вбивства през. Кеннеді, без огляду на те, хто їх висловлює, мають підстави.

СМЕРТЬ МАКСИМА РИЛЬСЬКОГО.

24-го липня 1964 року після тяжкої хвороби помер, як висловлюється совєтска преса, "один із основоположників української радянської літератури, член КПСС, посол до Верховної Ради СССР, відомий український поет, вчений і громадський діяч, член Управи Спілки Письменників СССР, член президії Спілки Письменників України, лауреат ленінської і сталінської премії, академік Максим Рильський".

Все своє життя і визначний талант вченого мовознавця та блискучого поета Максим Рильський віддав на службу поневолювачеві України — Москві. Коли Україна за УНР воювала за національне визволення, Максим Рильський обмежився до ролі німого спостерегача, заховався на провінції, вудив рибу, і вчив селянських дітей грамоті.

Після того, як УНР не витримала нерівної боротьби з Москвою і в Україні запанував совєтсько-московський окупаційний режим, Максим Рильський вийшов із своєї схованки та почав оспівувати окупантів і катів України, в тому й Сталіна.

Максим Рильський відомий і талановитий перекладач на українську мову "блискучих" (як твердить окупаційна преса) творів Пушкіна, який "оспівував" царсько-московське народовбивство, зокрема на Кавказі, Лермонтова, Данте, Міцкевіча, Словацького, Шекспіра і Вольтера.

Працював у галузях літературознавства, мовознавства, фольклористики, мистецтвознавства й етнографії. Автор багатьох наукових і публіцистичних праць.

Був членом Президії Академії Наук УССР, завідував Інститутом Мистецтвознавства, фолкльору та етнографії, головою Українського Комітету славістів, членом Радянського та Міжнародного комітетів славістів, і з 1964 року почесний доктор ягеллонського університету (Польща).

Максим Рильський стояв на чолі українського відділу Товариства радянсько-польської приязні. Нагороджений за працю для окупанта орденом Леніна, орденом Сталіна, орденом Трудового Червоного Прапору, орденом "Червоної Зірки" і медалю „За доблесну (українського виразу не знайшлося навіть для Рильського) працю у Великій Вітчизняній Війні 1941-1945 років". Нагороджений 1943 і 1950 року державними преміями.

Таким чином пропав для України ще один слабохарактерний, дуже талановитий діяч, мистець і вчений, що за інших обставин міг би справді послужити українському народові.

Ми не осуджуємо Максима Рильського за його слабість як людину і громадянина. Одначе, ми не можемо його і хвалити за вірну службу окупантові України, яку можна "пояснити", вживаючи фройдівської психоаналізи. Не можемо його похвалити так, як це зробив один орган на еміґрації, що назвав Максима Рильського "найсвітлішим" українським розумом.

Розум Рильського справді був "світлий", але освітлював він тільки страшну неволю і поневіряння українського інтелектуала на службі чужій злочинній системі.

Евген Пастернак

ПРО УКРАЇНСЬКИЙ АНТИСЕМІТИЗМ І ЖИДІВСЬКИЙ АНТИУКРАЇНІЗМ

(Завваги до Українсько-жидівських взаємовідносин)

Антисемітська книжка Трохима Кички, дійсного члена Академії Наук УССР, викликала, на нашу думку, цілком непотрібно забагато хвилювання серед українського і жидівського загалу. Цілком зрозуміло, що ініціяторам і авторам цієї книжки саме й ходило про поглиблення незгоди і ворожнечі поміж українським і жидівським народами. Книжка та осягнула до певної міри намічену ціль. Дарма, що всі українські середовища й установи на еміґрації виразно відмежувалися від цього брудного і дуже прозорого большевицького трюка, наші заяви не промовили до серця жидівських політиків і публіцистів, як про це можна судити по статті проф. С. Ґольдельмана у ч. 81 "Українського Самостійника" п. з.: "Удар по Українству". Проф. Соломон Ґольдельман, колишній член Центральної Ради в Києві і міністер уряду УНР, довголітній науковий співробітник українських наукових установ на еміґрації, особа знана в міжнародньому науковому і політичному світі — зокрема серед українців — і тому його голос, як речника поважної частини жидівського громадянства, напевно заслуговує на особливу увагу.

У згаданій статті проф. Ґольдельман твер-

дить, що Трохим Кичко написав свою протижидівську книжку не тільки на наказ з гори, виконуючи доручення ЦК ВКПБ чи Академії Наук СССР, але й відповідно внутрішнім, антисемітським настроям українського громадянства, іншими словами, на думку проф. Ґольдельмана, він написав те, що він і загал українців думають про жидів. Взагалі проф. Ґольдельман твердить, що всі українські заяви в справі українсько-жидівського зближення не осягають цілі саме тому, що українська сторона... "суцільно заперечує саме існування якогобудь "українського антисемітизму", бере самий термін погроми у подвійні лапки, якщо жидівська сторона вказує на активну співучасть у них поважних українських чинників; в цілому перекладає усю вину за погроми, які відбулися в революційну добу 1917-20 рр., на сторонні, неукраїнські фактори; нарешті переходить від оборони до нападу і, втрачаючи в запалі полеміки здібність логічно думати, обвинувачує комуністів жидівського походження в усіх українських бідах, на що український народ „природно„ реаґував масовим погромленням українських жидів„ (цитовано зі згаданої статті проф. Ґольдельмана). Проф. Ґольдманові відомі усі заяви українців на еміґрації в справі книжки Кички, включно з меморандумом Голови В.О. УН-Ради на ім'я Президента Жидівського Світового Конґресу, Наума Ґольдмана. І усе ж... „жидівська суспільна опінія загальна не повірить, що цей твір злочинного нападу на жидівський народ є виключно наслідком московсько-комуністичного диктату... бож ми є свідками численних прикладів... "бунту" як у Росії, так у в Україні з боку інтелектуальної еліти проти дальшого поґвалтовання свободи творчости." І дальше: "концепція української настанови, базована на примітивному протиставленні "московського злодія" "поґвалтованому українцеві" не має жодної шанси бути сприйнятою для жидівської суспільної думки, бож "традиційний образ лібералізму і гуманізму (російських кол) до переслідуваного народу жидівська суспільна думка донині протиставить відношенню українських суспільно-політичних чинників і української публіцистики в діяспорі до далекого історичного і недавнього кривавого минулого, і приходить до сумного висновку, що українське суспільство та його публіцистика за дуже невеликими винятками, як каже знамените прислівя, "нічого не забули і нічому не навчилися"...

На підставі цих цитат можна зорієнтуватися, що проф. Ґольдельман висуває до українців виразне жадання — публічно і перед цілим світом признатися до первородного гріху — антисемітизму — і покаятися в гріхах дідів, батьків і у своїх власних.

Абстрагуючи на цьому місці від історичної відповідальности української нації в цілому за гріх антисемітизму — мусимо тут ствердити, що поняття "спадкової відповідальности", кари дітей за гріхи батьків чи дідів не існує в міжнародньому праві, ані в християнській моралі. Це поняття натомісць існує в жидівському правному кодексі — Старому Заповіті.

Проф. Ґольдельман, висуваючи жадання до українців признатися до їх збірної відповідальности за минулі історичні гріхи, виразно накидає нам чужий і неприємливій українській спільноті світогляд. Але, на нашу скромну думку, Вельмишановний Професор повинен би дуже вагатися застосовувати таке моральне мірило до цілої нації, основане на понятті "збірної історичної відповідальности", бож якщо на думку професора "символом українства" і "символом петлюрівщини" для жидів є "проскурівська нічна різня півтори тисячі, ні в чому неповинних, сплячих людей...", то чому ж для українства "символом жидівства" не мусить бути знищення Української Народньої Республіки військами Червоної Москви під проводом Льва Троцького, діяльність ЧЕ-КА і винищення мільйонів ні в чому неповинних українців під проводом "комуністів жидівського походження" і винищення цвіту української інтеліґенції, організованого Секретарем Комуністичної Партії України, Лазарем Моїсеєвичем Кагановичем? Чому, напр., Трохим Кичко, пишучи свою книжку, діяв як український націоналіст і антисеміт, а увесь провід Комуністичної Партії Совєтського Союзу, що на початку існування Совєтської Імперії, як це історично доказано, складався в подавляючій більшости з комуністів жидівського походження, діяв лиш "для добра партії" і без усяких підшептів жидівського антиукраїнізму і тому тепер за всі дії "комуністів жидівського походження " жидівське громадянство в цілости, ані в якійсь його частині, не несе жодної відповідальности? І якщо, на думку проф. Ґольдельмана.... "Петлюра особисто **найменше** (підкреслення моє, Є. П.) був відповідальний у цьому погромницькому кошмарі...", то чому ж, можемо ми спитати, за ці жидівські погроми не були також "найменше" відповідальні міністер жидівських справ в уряді УНР Ревуцький і віцеміністер того ж уряду проф. Соломон Ґольдельман? Їх резиґнація з уряду **після погрому** (ходить тут про Проскурівський погром) може бути витлумачена як втеча від відповідальности, або ж, коли хочете, як доказ цієї відповідальности. І хоч проф. Ґольдельман у згаданій нами статті закидає українським журналістам "брак логічного думання" наслідком засліплення у полеміці, то з таким самим успіхом ми можемо висунути закид цілковитої нездібности логічного ду-

мання Вельмишановного Пана Професора, бо ж у цій статті проф. Гольдельман, висуваючи жадання до українців признатися у первородному гріхові антисемітизму і покаяння в цьому гріхові — він, стверджуючи факт наявности жидівського антиукраїнізму, намагається зіпхнути вину за цей стан на самих українців.

Є несумнівним фактом, що існує український антисемітизм, так, як існує жидівський антиукраїнізм, існує історичний антаґонізм поміж українським і російським народами, поміж українцями і поляками, поляками і німцями, німцями і французами, французами і англійцями, англійцями і американцями і врешті, як це не дивно, але існує глибокий антаґонізм поміж "приязними" народами США і Канади. Усі ці історичні антаґонізми мають своє історичне підложжя і глибокі історичні причини і в бігу історії згаданих народів ці антаґонізми допроваджували до історичних катаклізмів, що своїми розмірами напевно перевищували "погромницькі" конфлікти поміж українським і жидівським народами. Усеж, помимо цих фактів, згадані народи не роблять з них, цих антаґоністів і трагічних історичних фактів, трагедії світового маштабу, і ці народи намагаються знайти поміж собою "модус вівенді", підпорядковуючи свої почуття диктатові розуму, і помимо цих антаґонізмів ці народи тепер входять в спільноти народів для власного добра. Також ніхто з цих народів не впровадив кари смерті за ці "анти-почуття", крім "комуністів жидівського походження", які зробили антисемітизм злочином караним на горло тоді, коли вони були "у добрій формі" у верхівці СССР.

Врешті, проф. Гольдельман твердить, що жиди завжди були вдячні російській ліберальній інтеліґенції і, що "не зміг витерти світлий образ російської інтеліґенції (у вдячній памяти жидів) навіть розбійницький похід денікінської "білої" армії по Україні, протижидівські погроми якої щодо своєї масовости та жорстокости залишили в тіні усі попередні дії інших "погромних майстрів в Україні" (цитовано зі згаданої статті проф. Гольдельмана). Ми, українці, не чули, щоби тут у вільному світі жиди ставили колибудь в стан обвинувачення за ці денікінські погроми усю російську націю або хоч увесь денікінський "білогвардейський" рух. Провідник цього руху, генерал Денікин, дожив свого віку в мирі і спокої в Західньому Світі поміж жидами, видаючи за їх допомогою свої спогади, що виправдували усі згадані погроми. Симон Петлюра згинув з руки жида Шварцбарта і напади на світлу постать Головного Отамана зі сторони жидівства не вгавають й тепер, сорок років після його мученицької смерти. З "вдячности для російської ліберальної інтеліґенції", жидівські кола активно включилися тут, на міґрації, в акцію оборони цілости Московської тюрми народів і виправдування усіх історичних злочинів, жорстокостей і насильств москалів, поповнених колись і поповнюваних тепер над усіма поневоленими народами СССР. Нікому не є таємницею, яку ролю відіграють "росіяни жидівського походження у російських "білогвардейських" видавництвах, в яких систематично пропаґується ненависть поміж російським і українським народами, роспалюється московський шовінізм, а також взаємний антаґонізм поміж українським і жидівським народами. Дуже сумніваємося в тому, що Вельмишановний Пан Професор Гольдельман не бачив, не чув і не розумів цих усіх фактів. Тому можна сумніватися, чи згадана нами стаття Професора осягне намічену ціль, і чи українці, по прочитанні, прийдуть до переконання, що серед жидів є бодай одиниці, з якими можна порозумітися.

ПАМЯТНИК ШЕВЧЕНКОВІ У ВАШІНҐТОНІ

(критичні зауваження)

Здвигнення й відкриття пам'ятника Т. Шевченкові у Вашінґтоні 27 червня 1964 р. треба, безперечно, вважати найсвітлішою подією в історії української еміґрації. Про це, зрештою, свідчат відгуки, що появилися в пресі світовій, як також і в українській. І могла б українська еміґрація бути справді гордою та радіти великою радістю, коли б Комітет Пам'ятника Шевченкові своїми потягненями не залишив темних плям на тлі тієї світлої події.

Про всі ті темні плями написано вже чимало й тому перераховувати їх не будемо, а підкреслимо тільки ті , що порушили загально-український характер того величавого свята, що ним було відкриття пам'ятника Т. Шевченкові у Вашінґтоні.

Справа в тому, що більшість членів Комітету Пам'ятника Шевченкові не змогли вийти поза рямки вузько-партійних і клерикальних інтересів галицької области та виплисти на широкі води загально-українських інтересів, і тому вся підготовка та само відкриття пам'ятника мали характер події обласної, а не всеукраїнського маштабу, як це повинно бути.

В остаточному висліді велична подія відкриття пам'тника Т. Шевченкові у Вашінґтоні не

дала нам тих політичних користей, що їх ми могли мати, коли б інтереси загально-українські поставлено на першому місці.

На доказ наведеного-кілька прикладів:

1. Загально відомо, що Державний Центр Української Нородньої Республіки являється леґальним і єдино правним представництвом Українського Народу перед вільним світом. Він може комусь неподобатися, до нього можна бути в опозиції, але того факту історичного, що постав він ВОЛЕЮ ВСЬОГО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ НА УКРАЇНСЬКІЙ ЗЕМЛІ В СТОЛИЦІ УКРАЇНИ КИЄВІ — ЗАПЕРЕЧИТИ, ЗМІНИТИ ЧИ ЛІКВІДУВАТИ НІЯК НІХТО НЕ ЗМОЖЕ! Не можна теж заперечити й того факту, що саме Державний Центр УНР в 1917 р., згідно з заповітом Т. Шевченка, організував УКРАЇНСЬКУ НАРОДНЮ РЕСПУБЛІКУ "З НОВИМ І ПРАВЕДНИМ ЗАКОНОМ". Відомо теж, що той Державний Центр УНР перед ворогом не скапітулював, а враз із військом і державним апаратом відступив за кордони України, де в змінених еміґраційних умовах продовжує визвольну акцію України. Отже, само собою зрозуміло, що підчас відкриття пам'ятника Т. Шевченкові ми повинні були виступити організовано, очолені нашим політичним проводом, яким являється Державний Центр Української Народньої Республіки.

   Тим часом, на сором нам усім, справа бездискусійна понад місяць дискутувалися на засіданнях Комітету Пам'ятника Шевченкові, а саме: ЧИ ЗАПРОСИТИ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНЬОЇ РЕСПУБЛІКИ В ЕКЗИЛІ ДО ПОЧЕСНОГО КОМІТЕТУ, ЧИ НІ? І лише завдяки настирливим домаганням українських демократичних середовищ, справа була вирішена позитивно. Проте, очолити почесний комітет, як це запевняли деякі впливові члени КПШ, Президента УНР так таки й не допущено: — УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА ПІДЧАС ВІДКРИТТЯ ПАМ'ЯТНИКА БУЛА ОБЕЗГОЛОВЛЕНА, А НАЙВИЩИХ РЕПРЕЗЕНТАНТІВ ДЕРЖАВНОГО ЦЕНТРУ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНЬОЇ РЕСПУБЛІКИ ПРИРІВНЯНО ДО ПРЕДСТАВНИКІВ ОКРЕМИХ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ.

2. У Пропам'ятній Грамоті, що вмурована до пам'ятника зазначено, що подія відбулася "41-го року від часу відновлення самостійної, ні від кого незалежної, соборної і народоправної Української Народньої Республіки", але Президента тієї республіки не вписано. Кажуть, що ніби-то панове з "визвольного фронту" загрозили бойкотом урочистості відкриття пам'ятника, якщо до Пропам'ятної Грамоти буде вписано прізвище Президента УНР. Коли такий випадок справді мав місце, то шода, що КПШ піддаввся, бо можна було побачити "визвольний фронт" "у дії", а так вийшло, що сам КПШ зганьбив себе.

3. В усіх дописах, комунікатах, повідомленнях, тощо — на першому місці ставиться Ієрархію Української Католицької Церкви, а на другому — Ієрархію Української Православної Церкви. Виглядає так, наче б Україна в більшості була католицького віровизнання, а тим часом відомо, що Україна в 90% православна. Було б пів біди, коли б ці відомості подавала тільки преса, але, на превеликий жаль, КПШ допустився значно більшого промаху, бо Первоєрарха Католицької Церкви запросив першого започаткувати молитвою урочистість відкриття пам'ятника, знаючи, що Українська Католицька Церква заборонила молитися за православного Т. Шевченка. Також, у згаданій вище, Пропам'ятній Грамоті Первоєрарха Католицької Церкви уміщено на першому місці перед Первоєрархом Української Православної Церкви.

Беручи під увагу все вище сказане, приходимо до таких висновків: — Дехто твердить, а в першу чергу Комітет Пам'ятника Шевченкові, що здвигненням і відкриттям пам'ятника Т. Шевченкові у Вашінґтоні, ми осягнули великий політичний успіх у вільному світі. У цьому твердженні дуже мало правди. Політична еміґрація, за яку ми себе вважаємо, без політичного проводу (такими нас показав КПШ у Вашінґтоні 27 червня 1964 р.) не може й не матеме успіхів політичних так довго, поки цієї істини не зрозуміють усі ті, що стоять у проводі української еміґрації. Більше того — вся наша праця на еміґрації включно з мільйоновими будівлями піде на марне й Україні нічого не поможе, якщо ми не підпорядкуємо наших дій політично-визвольній акції.

Ні одна держава в світі не повстала без політичного проводу. Чи Україна має бути винятком? Напевно ні!

— Чуємо, а також читаємо в пресі, що українська громада, яка солідарно взяла участь у відкритті пам'ятника Т. Шевченкові у Вашінґтоні, зістала скріплена на дусі й більш сконсолідованою. Це твердження не має найменшого під собою ґрунту. Навпаки, зіґнорування Державного Центру УНР поглибило недовір'я демократів до націоналістів, а пониження Української Православної Церкви дуже поважно розширило нам духовий Збруч. Чи для таких "успіхів" ми ставили пам'ятник національному пророкові України?

П. Василенко.

Михайло Кучер

ЧИ ІСНУЄ НІМЕЦЬКИЙ ХАРАКТЕР?

(The Germans: an indictment of my people by Gurdon Tempel.)

Не існує щось таке як німецький характер. Таке поняття може щойно народитися у незнаній будучині.

Фрідріх Ніцше. (1844-1900)

Справжньою причиною другої світової війни не був Версальський мир, але спроба показати світові націю, яка досі існувала тільки в уяві поетів та молодших ранґою старшин.

Німеччина була позбавлена нормального історичного процесу, який мала Англія завдяки Єлизаветі І та Франція за Наполеона І.

Наполеон був наслідок національної катастрофи. Катастрофу другої світової війни не спричинив якийсь спеціяльний характер німця. Цю катастрофу викликала незручність німецької нації, що була позбавлена природного історичного розвитку.

Прихід Гітлера до влади пояснюється вірою німців у те, що добра політична машина може знайти вихід із безнадійного становища.

Після першої світової війни німці втратили віру та зацікавлення у своєму уряді. Тоді нація стає на порозі знищення. Освічені німці не цікавилися політикою і вважали її брудною справою. Але хаос у політиці непокоїв та страхав їх. До того політичний хаос був поєднаний з великою господарською кризою.

Коли Гітлер прийшов до влади і хаос (принаймні прилюдний) припинився, німці були переконані, що вони винні Гітлерові вдячність. Те саме тепер німці почувають у відношенні до канцлера Аденауера.

Гітлер отримав велику лояльність та підтримку головним чином від непомітних і неуспішних правників, лікарів, редакторів, видавців та фінансистів, які вірили, що свої невдачі завдячують жидам.

Німеччина не мала в минулому і тепер не має справжньої політичної сили (партій). Тоненька плівка „політики" прикриває масу, яка не розуміє політики і не хоче її. Пересічний німець пасивно чекає коли йому скажуть, що робити.

Незадоволений політикою інтелектуал, не можучи і не бажаючи знайти примінення у політиці, повертається до торгівлі та промислу. І досі в Німеччині не можна знайти університетського професора, з яким можна спокійно та речево дискутувати добу Гітлера.

Небажання займатися політикою й досі характеризує німецького інтелектуала та інтеліґента.

Найбільшою помилкою переможців Німеччини 1945 року була віра в те, що кожен член нацистської партії політично активний. Величезна більшість таких членів — це звичайні поплентачі. Після капітуляції німці не змінили свою вдачу. Вони просто стали поплентачами демократії.

За Гітлера діти відомих соціял-демократів та комуністів вступили в організацію гітлерівської молоді без огляду на абсурдність такого вчинку.

У 1933 році, коли Гітлер фактично опанував душу німця, майже ніхто не усвідомлював собі що власне сталося.

Для вищої верстви соціял-демократи вважалися соціяльно неможливими і контакт з ними був виключений. Та ж вища німецька верства вважала Гітлера соціяльно можливим.

Після упадку Гітлера, хоч, ілюзії втрачено, німці не хочуть говорити про нього. Вони пам'ятають „добрі" вчинки Гітлера, а за жорстокості та невдачі мають нахил обвинувачувати інших. Німці й досі не усвідомлюють собі того, що вони також винні у гітлерівських злочинах. Спочатку гітлеризм був для пересічного німця чимось добрим, бо дав йому відносний добробут. Коли ж почалася війна, то німці підтримували режим, бо не випадало виступати проти власної країни.

Поміж 1934 і 1938 роком більшість німців була цілком задоволена Гітлером. Люди вважали його генієм, оточеним безвартісними людьми. Навіть інтелектуали не підозрівали, що можна зорганізувати політичну акцію з метою перешкодити знищенню жидів.

Спочатку люди не догадувалися про злочини Гітлера, а коли чули про них, то сприймали відомості як щось далеке, що їх ніяк не торкається.

Німець вважає себе чимось непомітним неважливим. Гітлер дав йому переконання власної важливости. І за таку ілюзію німці були глибоко вдячні Гітлерові.

Люди, що були вивчені довгим процесом не думати, відмовилися від тої здібности за Гітлера. Кожних одинадцять з дванадцять неврологів, керівників університетських шпиталів, взяли участь у гітлерівських досвідах над людиною,

Погітлерівське покоління не може зрозуміти та вибачити німецькому суспільству тої бездіяльности, яка уможливила Гітлерові прихід до влади. Тодішня Німеччина не мала діючої опо-

зиційної політичної партії. Німці були переконані, що вони не мали іншого виходу, тому зайво журитися минулим.

Теперішня Німеччина — це приклад повного занику політичного життя. Уся енерґія, яка за демократії нормально скеровується на політику, заабсорбована економікою. Німці переконані, що їх у світі не люблять за те тільки, що вони німці. Про інші причини просто не здогадуються.

Поміж 1936 і 1939 роками Гітлер зробив усе можливе, щоб витворити серед німців велике недовір'я до своїх сусідів. Це зрештою було легке завдання, бо німець за своєю природою чекає, щоб йому сказали як поводитися.

Тому німці повірили у потребу війни з сусідами, які зав'язалися знищити Німеччину. Пізніше масове бомбардування німецьких фактично безборонних міст виключило усяку можливість витворення опозиції проти Гітлера. Але навіть пасивне споглядання і обсервування злочинів над невинними (наприклад, розстріли з літаків цивільних безборонних втікачів) робить німців співвинними.

Непомітний спротив режимові мав характер чисто гуманітарний (співчуття жертвам) без будьякої політичної домішки. Коли інтеліґенція побачила справжнє обличчя партії, режим і партія втратили усяке пошанування. Партія виявила повне непошанування до інтеліґенції, яка складає кістяк держави. Це була подяка за підтримку режиму. Пізніше тим людям режим не подобався. Але політичного підложжя у тому не було, тільки емоційне — ображена гордість. Нас не помітили! „Опозиція" мала дуже химерне забарвлення. Люди критикували не те саме зло, що робив Гітлер, а що погане він робив погано, себто неефектовно в останньому рахунку. Інтеліґенція переконалася, що будуччина, перемога або невдача, все одно знищить німецький нарід.

Німці є небезпечні, але не в наслідок своєї аґресивности, інстинкту смерти та ненормальної жортокости. Німці небезпечні тому, що вони мають силу без політичного знання, політичного зацікавлення та практичного політичного досвіду.

Теперішня економічна стабільність Німеччини цілком залежить від США.Молоде покоління не має почуття вдячности до США за економічну допомогу. Воно висуває проти США дуже тяжкі обвинувачення політичного характеру. США „м'які" у відношенні до комунізму. Поділ Німеччини, на який згодилися США — переможець — буде мати наслідки значно гірші від наслідків злочинів Гітлера. Поділ Німеччини змінив обличчя Европи більше, як вчинки Гітлера.

У що ж вірять німці? Вони уникають правди більше як будьхто у світі. Вони втікають від дійсности і люблять перебувати у світі ілюзій. Вони мають ілюзію власної сили та важливости. Фактично ж німці не мають сили. Вони тільки сліпо слухають систему, яка ними володіє. Вони чекають стимулів іззовні. Німець — найбільш слухняний, найбільш сервілістичний поміж евопейцями. Німець любить і навіть мусить слухати без примусу. Він любить, щоб володар йому наказував. Він позбавлений людських імпульсів навіть у відношенню до самого себе.

Серце німця — чи нації — не може битися, тому що відсутні артерії. Німець легко переходить від одної крайности до другої. Учора він був нацист, сьогодня демократ. Але чи справді це так? Хтось вибудував для нього сильну машину. Система посадила на цю машину німця, але не як керманича. Машина йшла наперед збудованою колією. Німець не хоче думати і критикувати. Йому в житті вистачає економічна успішність.

Сьогоднішня Німеччина багата, заможна і безмежна. Вона не хоче думати і турбуватися. Гаслом її може бути не поділ Німеччини, не втрачені на сході землі, не загроза комунізму, або стіна ганьби у Берліні. Гасло її зовсім інше: „Просимо не турбувати! Зрештою від нас і так нічого не залежить. Рейки покладено у Вашінґтоні. Наше завдання котитися ними без шуму і галасу."

Гітлер один із небагатьох німців розумів небезпеку комунізму. Розхитані Америка, Англія та Франція не розуміли, не розуміють і можливо ніколи не зрозуміють загрози комунізму. Погітлерівська Европа також загрози з боку комунізму не розуміє.

Тепер німці у Західній Німеччині можуть бути собою. Але німці взагалі ніколи не можуть бути собою. Німець не був нацистом, не був антинацистом, так як і тепер не є демократом. Коли німця спитаєте чи він був нацистом, то у відповідь дістанете — та це ж англійці вигадали концентраційні табори. Гітлер вимордував мільйони? — Чи не зробили те саме москалі? —

Теперішня Німеччина це добре зорганізоване суспільство. Люди чисто вимиті, поголені, напарфумовані, у гарних одягах. Вони не думають, тільки працюють та продукують матеріяльні вартості.

Вони не хочуть думати, турбуватися та приймати рішення. Вони не хочуть сказати ані так, ані ні. Парлямент у Бонні завжди напів порожній. Посли більше цікавляться тим, що робиться у Вашінґтоні, як у власному уряді.

Чи навчилися чогось німці у наслідок другої світової війни? Ні. Вони взагалі відмовляю-

ться думати про щось поза автобаном та останнім моделем Мерцедеса. Німці переконані, що вони не покликані дати опінію про важливі справи. Все важливе робиться поміж „старим" (канцлером Аденауером) та Вашінґтоном. Чим менше говорити і пам'ятати, тим краще. Економічне відродження Вашінґтон поклав перед німцями як несподіваний дарунок. Таж сам Аденауер у 20-х роках хотів тільки незалежної окремої республіки над Райном із гаслом „Берлін ніколи знову не буде столицею Німеччини".

Молоде покоління незадоволене Аденауером (книга, про яку говоримо, написана за канцлерства Аденауера, М. К.) тому, що він не зробив нічого для ліквідації погітлерівської порожнечі. Нема рівнож захоплення ані довір'я щодо президента Кеннеді. Він не виправдав себе як лідер демократії, весь час робить поступки СССР і за Берлін готовий заплатити територіями поза Одрою-Ніссою та визнанням Східньої Німеччини. Логіка та політика ще й досі для німців віддалені поняття. За продовження економічного добробуту німець готовий заплатити всяку ціну. Він не хоче ризикувати. Німці знають тільки те, чого вони не хочуть. Те, що вони хочуть — дуже мале, нове авто. Та чи можна проміняти нове авто за смерть мільйонів?

Німці не виказали жадного спротиву совєтсько-московській окупації. А москалі сподівалися всього, тільки не повної пасивности німців. Ніхто не підкинув бомбу під потяги, що вивозили пограбоване добро на схід. Ніхто, зрештою, не плюнув в очі окупантам. Коли б німці відмовились мурувати стіну ганьби у Берліні, самі москалі того не зробили б.

Сьогоднішня Німеччина має більше обов'язків як купувати нові авта, але про таку можливість не думає... Аденауер не сказав німцям, що вони мають робити, і в тому його найбільша помилка. Німецьку проблему не вирішить ані нове авто, ані пиво, ані ковбаса.

Автор книги про німецьку ментальність, з якою ми мали можливість зустрітись під час двох світових воєн і перевірити на власному досвіді правдивість тверджень автора, жидівка чи півжидівка. Тут очевидно можна підозрівати певну необ'єктивність, спричинену злочинами Гітлера. Автор пише про догітлерівську і погітлерівську Німеччину. На окрему увагу заслуговує характеристика повоєнної Німеччини, яка цілком потонула у матеріяльному добробуті і нічим не хоче турбуватись. На своїх дверях вона вивісила короткий, але багатомовний напис: „Просимо не турбувати". Себто просимо не порушити нашого доброго травлення світовими проблемами і навіть проблемами німецького характеру.

Виправдовують німці таке своє відношення тим, що за них думає Вашінґтон.

При тому мимоволі насувається порівнання з українською політичною еміґрацією, яка також на своїх дверях вивісила напис: „Просимо не турбувати". Українська політична еміґрація також цілком потонула в матеріяльному добробуті і все менше думає про потребу політичної праці, що сконцентрована на нашому Державному Центрі.

Німці до певної міри можуть виправдувати свою політичну пасивність припущенням, що за них думає Вашінґтон. Але за українську еміґрацію ніхто не думає. У тому полягає трагедія нашої політичної еміґрації, яку, трагедію, вона відмовляється визнати. Матеріяльний добробут вбиває політичну активність.

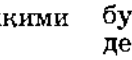

І. Білий

КИТАЙ — РОСІЯ

(продовження з попереднього числа)

12 серпня 1898 р. Росія запропонувала скликати европейську конференцію „для мирної розв'язки міжнародніх конфліктів". Така конференція відбулася в Гаазі (Голандія) 6-18 травня 1899р.

Розділ,який присвяченний тій конференції, Вітте закінчує так:„... На великий жаль, треба признати, що на практиці думка про мирне розв'язання питання залишилося в сфері розговорів, а Росія сама дала приклад зовсім протилежний тому, що було запропоновано її Монархом; і безсумніву, що не було би Японської війни з її кровавими наслідками, коли б не на словах, а на ділі керувалися мирними великими ідеями (стор. 140)."

„...Німеччина, а за нею слідом і ми, дали приклад поступового захоплення ріжних частин Китаю іншими державами Европи. Це... викликало в китайцях їхнє національне почуття і, в результаті, появився так званий „боксерський" рух.... Він виявлявся в тому, що китайці нападали на европейців, нищили їх маєток та загрожували їх життю. з

„Китайський уряд, мало по малу, був примушений, коли не явно, то потайки, стати по стороні боксерів....

„Коли повстання виникло і в Пекіні, то там був забитий німецький посол... Тоді европейські держави, а рівно ж і Японія, погодились на спі-

СПЛАЧУЙТЕ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПОДАТОК

„22 СІЧНЯ"!

Допоможіть ДЦ УНР достойно репрезентувати Україну та провадити боротьбу за її визволення!

льну акцію — ліквідувати повстання та покарати виноватців....

„Коли я сказав Куропаткінові (воєнному міністрові): „Оце результат і наслідки захвату Квантунської области ", — він радісно мені відповів: — "Я з своєї сторони цим результатом надзвичайно задоволений тому, що це дає нам повід захопити Манджурію"....

І так, наслідком захвату Квантунського півострова, сталися наступні події: 1. Знищення нашого впливу в Кореї... 2. Порушення таємного договору з Китаєм... 3. Початок захвату Китая ріжними державами, які думали так: коли Росія дозволила собі захопить Порт-Артур і квантунський півострів, то чому ж нам також не зайнятись захватом? — і почали захоплювати окремі порти і вимагати від Китая ріжних концесій під загрозою примушуваних дій.

„Такого роду розхватів Китая розворушило тамошнє населення і виникло боксерське повстання, яке було в 1898 році недосить рішучим, але в 1899 р.воно значно поширилось і, накінець, в 1900 р. викликало репресивні заходи зі сторони европейських держав... (стор. 156-157)

„У збройному виступі ми йшли на чолі з европейськими державами....

„....Наперекір моїй раді і раді міністра закордонних справ гр. Ламсдорфа, наше військо під командою ген. Ліневича, разом з японськими військами, було скеровано на Пекін.

„Таким чином, ми взяли на себе перевести екзекуцію над Китаєм. Ми окупували Китай.... Ми, разом з японцями, взяли Пекін і цим відзначились грабіжами — палати богдихині були розграблені....

„Після того, як ми зробили екзекуцію в Пекіні, ця подія разом із захватом Квантунського півострова, цілковито викликало проти нас китайське населення....

„Як тільки наші війська увійшли до Манджурії, там почалась подвійність влади... Вся адміністрація залізниць, всі її службовці, і в тому числі кордонна охорона та охоронна сторожа, трималися мирної політики. Вони, за час свого перебування там (у Манджурії), установили добрі відношення з китайською владою й населенням, і тому твердили, що коли б ми самі поступали у відношенню до Китаю коректно, то Китай був би самим вірним нашим союзником.....

„Куропаткін же (воєнний міністер) тримався тої ідеї..., що необхідно захопити, користаючись цим випадком, всю Манджурію....

„Наші війська поводилися в Китаї цілковито самовільно, себто так, як поводиться ворог в захопленій країні, причому ще до того — в азійській країні.

„Таким чином було створино таке положення, яке неминуче мусіло привести до катастрофи. (стор. 160-163).

„Коли ми ввели наше військо до Манджурії, то ми також відкрито проголосили, що ми вводимо до Манджурії війська тільки для того, щоби піддержати Пекінську владу і прискорити боксерське повстання, яке не може прикоротити леґальний китайський уряд, і якщо скоро те повстання буде припинено, ми зараз же відійдемо з Манджурії.

„Між тим повстання було зліквідовано, китайський уряд повернувся до Пекіну, а ми все ж таки залишалися в Манджурії. Китайський уряд всякими способами просив, домовляв залишити Манджурію, але ми, все таки, під тим чи іншим претекстом не виходили. (Щось подібне було в Україні в другій половині XVII століття. ред.)

„Таким чином зрозуміло, що Китай почав співчувати японцям та іншим державам, які, яко би відповідно до його інтересів, вимагали виведення нашого війська з Манджурії.....

„Китай переств нам зовсім у чомубуть вірити..

„Японія побачила, що на нас ні в чому розрахувати не можна.....

„Тому склалась проти нас спільна коаліція: Китая, Японії, Америки та Анлії. Всі перестали нам вірити та почали наполегливо вимагати нашого виходу з Манджурії.... (стор.166-167). Там же:

„Після того, як був розграблений Пекін, ген. -лейт.Ліневич, одержав Георгія на шию за здобуття Пекіна і повернувся на свій пост корпусного командира Приамурського краю з своїм багажем: 10 скринь ріжних дорогоцінних речей з Пекіну. На жаль, за прикладом ген. Ліневича пішли й інші воєнні ранґи і також вивезли речі з китайських палат і домів".....

Цього всього китайці не забули — навіть комуністи на чолі з всіма своїми лідерами — аж до самого Мао-Тсе Тунґа.

З НОВИМ РОКОМ І СВЯТОМ
РІЗДВА ХРИСТОВОГО

вітаємо

ген.-полк. Олександра Загродського,
нині перебуваючого від довшого часу в шпиталі
Ню Йорку. Висловлюємо свої щирі співчуття
та бажаємо йому скорого виздоровлення.

Головна Управа УНДС в США

Данило Лимаренко
Майор Армії УНР.

45 РОКІВ ТОМУ

(Продовження з попереднього числа)

Приїзд мій на Лотву був у час. В якихось справах приїхали санки (ґринджоли) від нашого штабу полку, на яких я і прибув через годину просто до полку. Тут же застав коло 10-х наших офіцерів, чого раніше не бувало. Мене зустріли всі якось невиразно. Виглядало так, що вони були ніби більше здивовані, ніж обрадувані, що було виразне при моїм повороті після поранення. Більшість мала вигляд пригноблений, хоч і підробляли міни та удавали, що їх нічого ні не знобить, ні не гріє. Полковник Красовський зустрів мене з правдивим смутком на лиці. „Все скінчено!" - сказав він. „Нам треба за всяку ціну вирватися звідси. Ви бережіться свого Антонова. То дуже небезпечний большевик." Я повний енергії і завзяття, а головне, не усвідомляючи собі правдивого положення, відповів йому, що мені не первина мати діло з такими типами і я вірю, що й цим разом зумію дати собі раду.

Команда Пішої розвідки разом з Командою гранатометів містилася в невеличкому селі, 2-3 верстви від штабу полку. Я заїхав туди фірою, яку викликали зі штабу полку. Не пригадую собі, хто там був тоді начальником, бо прапорщик Бауман раніше евакувався до шпиталю. Пам'ятаю лише, що цей офіцер зустрів мене майже на порозі й дуже поспішно від'їхав. Я залишився сам зі своїм Сірйожкою, який, власне, втішився з мого приїзду більше від усіх, і розглядався по своїм мешканні. Мав я вже інформації, що це була найкраща хата в селі. А ця „найкраща" - була дерев'яна, не мазана з середини і складалася лише з одної великої кімнати, яка була і кухнею, і столовою, і спальнею, і гостинною. До того там ще мешкала місцева вчителька й 4 душі - родина господаря. Видно вже вчителька постаралася, бо ця кімната була перегороджена пополам, одна половина якої належала начальникові команди, а друга - решті співмешканців.

Я почав розглядатися по своїх людях. Для цього почав ходити по хатах, де засиджувався з ними в теревенях. Звичайно, що такі теревені могли бути лише з українцями, з якими я мав найбільше спільних інтересів. Назагал, усі солдати того часу, не виключаючи й моїх розвідчиків разом з їхнім начальником, були здеморалізовані до останнього ступеня. Вони вилежувалися, грали в карти, теревенили без кінця про політику, часом, як була нагода, п'янствували, а всім цим разом вони перешкоджали мирному населенню вести своє нормальне, робоче життя. Поволі і я почав підпадати загальній психозі й наближатися до стану, який увесь мир хрещений називає - свинячим. Пару разів навіть напився з солдатами денатурату. Та все ж таки у цім барлозі і я знайшов собі чисту розвагу. Начальника команди гранатометів підпоручника Білоножникова я знав уже ще перед 18 червня. Чомусь до нього не мав я інтересу й зацікавлення. Тепер, коли ми опинилися в однім селі, він почав часто до мене заходити. Не маючи кращого товариства, і я став заходити до нього. Раз, коли ми наговорившись, задумалися, він раптом заспівав українську пісню.

— Звідки ви знаєте цю пісню? — аж підскочив я. „Я ж кубанець" — засміявся Білоножників.

— Так що з того? Хіба там співають пісні такі, як і в нас? — „Ого! ще й як! У нас на вулиці у станиці хлопці та дівчата інакших і не вміють." — Диви! а я й не знав, що там живуть такі самі люде,як і в нас. „Та ми ж нащадки Запорозьких козаків! Кубанські козаки — це ті ж самі українці. Я сам учився в учительській семинарії, де ми, всі учні, й говорили тільки по українському." — З того виходить, що ви належите до тих козаків, про яких російська історія говорить, що по зруйнуванню Січі вийшли за Дунай, потім перейшли десь на Чорномор'я і нарешті поселені були урядом на Кубані?-підказав я, щоб показати, що й я щось знаю. **„Авжеж!"** — підтвердив Білоножників чисто по українському. Після цього ми з ним здружилися вже ще ближче й стали ще ріднішими. Тим часом офіційне і організаційне життя нашого полку йшло своїм порядком. Скоро по моїм приїзді прийшов наказ зняту погони та інші відзнаки, здається, крім орденів. Там же стояло, що кожна частина й весь полк мусять перевести вибори всього командного складу на протязі одного чи 2-х тижнів. Тим часом полк не чекав так довго, та збори перевів дуже скоро. Майже всі командири сотень, батальйонів і команд залишилися ті самі, лише на командира полку вибрали підполковника Кастальського, а на його помішника - писаря полкової канцелярії Додонова. Тоді ж був наказ перевезти нові вибори до всіх комітетів. Ясно, що я й Білоножників були вибрані скрізь, але був вибраний зі мною й Антонов до полкового к-ту, та до к-ту команди розвідки на мого заступника. Це вже не віщувало доброго. Пригадую одного вечора я вертався від Біл-ва до хати і мене 3-х озбро-

єних густо обстріляли з рушниць...
Такий стан змусив нас їздити до штабу полку на кожне засідання полкового к-ту, яке своєю чергою було дуже часто. Це нас зв'язало з Б. ще міцніще. Щоб мати в наших відносинах все чисто і ясно, я запитав його як він ставиться до подій у Києві: Я боявся, що він їх осудить, як і москалі, але Б-в мене потішив. "Щодо цього, то я підписуюся руками й ногами! — змісця заявив він. Це було б так гарно, коли б ми жили своїм незалежнм життям, що було б як у казці гарно!" — з захопленням він промовив. Ми ще багато говорили з ним і я ще більше його полюбив після цього відкриття.

Пригадуючи ці балачки з Біл-вим пізніще, я часто думав: — які ми були тоді діти! Замість того, щоб почати шуканину своїх приятелів серед старшин та солдат-українців і створити якусь реальну силу, з якою пробитися було до Києва і стати корисним для рідної державности, ми займалися лише теревенями. До того сказати, що всі мої знакомі українці десь зникли: Марченко—зник, Троченко, Лесик, Мокрій—так само, Царенко після ранення 18 травня більш не показався в полку. Отже, нарешті мені стало ясним, що з москалями мені не подорозі, до того я до штабс-капітана був уже ще 1-го листопада представлений. Треба було змотувати свої вітрила і їхати додому — так я і рішив! Але як їхати? Між мною і Києвом лежав під боком Могилів, який багато "могил" наділив офіцерам російської армії. Тим часом події покотилися далі дорогою, яка прислужилася і мені.

Пару днів після виборів, ідучи вулицею свого села, я побачив, що наш полковник Красовський і підполковник-командир 1-го батальйона їхали на станцію. Вони, як старші віком були звільнені зі служби і їхали зараз до своїх домів до Петрограду. Порівнявшися зі мною, вони стали і полковник зворушливим голосом промовив до мене: „Прощайте поручнику!
Може ще коли зустрінимось, у що я не дуже вірю, бо наші дороги занадто широко розходяться. Прошу мені вірити, що ваша особа завжди робила на мене приємне враження, — я просто почувався спокійнішим, коли ви були близько мене. Дуже шкодую, що вас не було з нами, коли ми в Ярмолинцях грузилися до потягу у цю прокляту дорогу. Мені здається, що коли б ви були з нами, доля нашого полку і нас усіх могла б бути цілком інша... Що ж-сталося! Зараз ми з полковником їдемо вже як приватні громадяни до Петрограду, де є наші родини. ПРОЩАЙТЕ!" — закінчив він драматично. Я стояв приголомшений, не промовивши ні слова. Ми потисли руки і вони поїхали на станцію ЛОТВА. Більше я з ним не бачився.....

Вони поїхали, а я пішов по своєму ділу і зараз же забув ці історичні слова, сказані старим полковником, який напевно був українського роду. Пригадалися вони мені багато пізніше і я часто задумувався над словами: "Шкода, що вас не було з нами... у Ярмолинцях... наша доля могла бути інша". Що це все значило? Чи він вже тоді у Ярмолинцях не передбачав своїм старим розумом того, що трапилось з полком тепер? І чи ще в Ярмолинцях він не думав, замісць Петрограду, їхати на Київ? Це залишилося для мене загадкою на все життя...

На терені полкового комітету несподівано для мене хтось порушив справу українську — виділення в окрему частину. Це підняло таку протестаційну реакцію серед москалів, що ми рішили більш цього питання не порушувати. Ми перейшли до конспирації і такі справи обговорювали лише в своїм товаристві. Цим способом я довідався, що у всіх полках нашого корпусу справа українська стоїть, як і в нашім полку. Був із цього й виняток. Казали, що до Криленка була приїхала делеґація українська від якогось полку 3-ї дивізії і так його прижала, що він був погодився на виділення українців. Тимчасом делеґація відїхала і Криленко забув про свою обіцянку. Ми почали шикуватися до індивідуальної дезерції.

В цих останніх часах мого перебування в полку я запізнався з білоруським свідомим патріотом. Здається це був молодший старшина команди гранатометів. Це був прекрасний чоловік — спокійний, веселий, умів провадити цікаві балачки, був, видно, добре освічений, вигляд мав надзвичайно інтеліґентний і увесь час розкладав пас'янс. Не пригадую вже з яких причин він замешкав зі мною в однім мешканні, де на самоті зі мною інакше не говорив як по-білоруському. Він залишив приємні спогади по собі.

Серед моїх ординансів був один, якого я знав майже рік, але не звертав на нього уваги. Одного дня я зауважив, що його нема на своїм місці. Вже під вечір він появився розгарячений і веселий.

"Що таке з тобою? Де ти був цілий день?" —питаю.

— На мітінґу „СИБІРАКОВ"! — рапортує мені.

"Щож там ухвалили ваші сибіраки?"

— АНТОНОМІЮ! — майже закричав той. Я повеселішав від цеї новини. Виходило з цього, що коли навіть сибіраки ідуть уже на „автономію", то нам — українцям — іти на сомостійність і Бог велів. А "сибіраков" тяжко було підтягнути під якусь окрему націю.

В цих останніх часах я вичитав з газет, що на південнім і південно-західнім фронті українці почали переберати штаби корпусів, дивізій, армій, і, здається, цілих фронтів. Це в нашім полковім комітеті підняло цілу бурю. Почались

гістеричні промови, а з ними і звичайні дикі викрики. Навіщо нам відокремлюватися? Хіба ми не одні і ті ж рускіє? Хіба ми не разом ось 4 роки кров проливаємо? Чи ми не з одного котелка їмо? Большевики від себе додали ще більше: "Там на Україні скрізь засіли офіцери, які й хотять відділятися від Росії, щоб нас поріжнити (при цім ніколи не згадувалося — з ким ПОРІЖНИТИ)! Там зібралася тепер вся контр-революція! Смерть контр-революції! Знищить її!!!" Це було моє останнє засідання полкового комітеу, де я наслухався галасу та погроз навіть від лояльних і спокійних до цього часу російських інтеліґентів.

Виходячи із залі засідань, я почув коло себе голос Білоножникова: "Ви читали сьогоднішній наказ?" — Ні! а хіба що? — "Там стоїть про звільнення з війська учителів. А ви мені колись казали, що й ви закінчили учительську семинарію." Я вирячив на нього очі. — Ну так що ж?! Але ж я не учитель. "Так там не будуть і провіряти: чи ви були учителем чи ні, вони напевно нас звільнять" — далі переконує мене Біл-ов. "Ідемо зараз до штабу полку. Адже це добра нагода звільнитися з цього небезпечного збіговиська. Будемо мати документи і будемо їхати додому цілком безпечно!" Це мене переконало і я пішов з ним до штабу, де ми зараз же дістали посвідки звільнення та службові реєстри. Ці реєстри не були вже старого зразку, а загального, які видавалися і для солдатів. Все ж там були зписані ранення, підвищення і навіть дати представлення до вищих ранґів та ордена. До речі, про ордена. Лише тепер ад'ютант дав мені два пуделка з Станіславом і Анною 3-го ступня. Це командир полку виторгував для мене за заробленого „Георгія" — Анну, а Станіслава ніби за 18 червня. Під кінець ад'ютант показав мені полкову секретну книгу, про яку знав лише к-р полку та ад'ютант. Там була написана моя коротка характеристика як вояка. Не буду її повторювати, бо ніде такої в іншому місці і державі я не заслужив, та й не диво! Я ж тут віддав цвіт мого життя. Може ще пару тижнів тому, я міг би бути втішений з цього, тепер я був цілком байдужий. Але, почувши таку похвалу збоку полковника ген. штабу Меньшова, я зрозумів і відношення до мене полк. Красовського.

Я вже мав відомості, що наш большевик-Антонов за мною полював і ніби обіцяв не випустити мене живого, тому лише на 2-й день рано, вставши до схід сонця, я написав своєму Сергію відпустку до дому на 2 місяці. Поки я це зробив, він привів приватні сани і ми тихенько виїхали до станції. Там на нас вже чекав Білоножників. Ми здали свої речі в багаж, хоч залізничники це зробили неохоче за браком відповідальности. Цим разом нам повезло, бо скоро й потяг надійшов. Складався він з найгірших вагонів 4-ї кляси. Я не бачив ні одного пасажира, якого б можна було назвати "людиною", — все це були солдати, які заповняли собою всі вагони, коридори, надвірні "площадки", недивлячись на мороз у 20-30 ступнів,їх повно висіло на буферах на ступеньках при вході до вагону і навіть на окремих виступах (дерев'яних чи з винтів) на вагонах. Уздрівши таку демонстрацію, ми з Біл-вим цілком упали на дусі. Нам могло помогти лише чудо. І це чудо трапилося. Ми — в 4-х (Я, Біл-ків і наші ординанси) пробігли майже всі вагони повз відчинені вікна, намагаючись пролізти до вагона і скрізь почули лише громогласне і однодушне "НІ! ГЕТЬ! К ЧОРТУ!" і багато чого ще гіршого.

Бачучи неминучість поразки, кажу до ординансів: "Піднімайте мене догори і кидайте просто до вагону!" Я знав, що ті у вагоні багато слабіші за цих свіжих надвірніх. Їм ще й Білків поміг і... мене кинули просто на голови. Користаючи з того, що я закрив собою всі кулаки, поліз у вікно й Біл-ків, якого ординанси ще й добре попхнули. Після цього ординанси зникли, а ми потрохи й потрохи і досить скоро стали на підлогу. Вийшло ж так, що ми опинилися рядом і під самою стіною коло вікна. Простояли там майже 2 доби. Я вже не знаю скільки ми часу їхали. Це був один безконечний кошмар. Раз поза-раз коло нас пролазили якісь люди. Кудись вони лізли, лаялись, кричали і все це немилосердно смерділо тютюном, потом, зіпсутими харчами та іншими ароматами, якими природа нагородила людину. Проти нас на нижчім поверсі четвертоклясної великої ляди містилася якась родина, видно, військового урядовця: він, вона і двоє дітей. Мабуть вони увійшли до вагону на місці сформування потягу, бо тепер користалися зо всіх вигод. На тій ляді вони спали, їли і відправляли всі свої фізіологичні потреби. Ми ж з Біл-вим на переміну присідали на підлогу, потім вставали і знову присідали. Багато говрили, а ще більше мовчали. Але курили без кінця. Він був теж у відпустці разом зі мною вдома, звідки привіз чудового, трапезундського тютюну. Не знаю, як би ми доїхали без цього тютюну. А взагалі не знаю, як ми витримали цю дорогу? Адже за ці 2 дні ми не зрушилися з цього місця!

Якось несподівано для нас щось о 7-й годині ранку ми опинилися у Києві, який ми від щирого серця полюбили хоч би вже тому, що вибралися з того проклятого вагону на свіже повітря. На ще більше здивовання разом з нами прибули і наші речі, які ми зараз і отримали. Тут треба підкреслити чесну і віддану працю залізничної служби, яка, дістаючи на кожнім кроці лайку

і майже стусани від новітнього ХАМА, все ж чесно працювала, маючи на увазі загальне добро, в той час як решта всіх людей російської імперії молотила одними язиками.

Скоро показався і мій Сергій. Заспаний був аж запух. Він зі своїм приятелем улаштувалися краще за нас. У Могилеві з сусіднього вагону вийшло більше половини людей і вони зайняли вищі лави, де проспали всю дорогу. Наш потяг затримався на Київськім Головнім Двірці рівно о 7-й годині ранку. Коли ми приїхали, я не бачив ні одної свіжої живої душі на двірці, крім необхідних залізничних службовців. Це мене дуже вразило. Помимо того, що я був не виспаний і страшенно перемучений, я все ж пам'ятав, що тут десь перебувала Центральна Рада, десь перебували і військові частини. Я ж сподівався, що від усього того шуму і революційного руху, коли народжувалася, як не кажіть, а таке велика ДЕРЖАВА, мусів би бути відгомін не то що на головнім двірці у Києві, а по всій Україні, аж тут бачу одну пустку і мертвечину. До того й ми з Білоножниковим говорили про все, тільки не про відрродження УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ, тому й зараз, довідавшись, що цей потяг йому по дорозі, він чуло розцілувався зі мною, віддав мені половину свого доброго тютюну, сів на потяг і скоро від'їхав. Після того я розпрощався зі своїм Сергієм, який навіть розплакався зі щирої подяки за мою батьківську опіку над ним. Я не плакав, але все ж шкода мені було з ним розлучатися. Як не як, а з ним я пережив цілу епоху свого життя. Стілько надій, стілько сподівань і раптом найгірших розчарувань. З ним я ріс догори, з ним я посунувся і надолину... і вже ніколи не піднявся вище...

Отже, рано 25-го грудня головний двірець Києва світив пусткою.Ніщо мені тут не пригадало, що я в столиці відродженої Української Держави, як ніщо мені не пригадало, що цього дня був перший день РІЗДВА! Про це я довідався, щойно приїхавши додому.

Чи так мене вимотали ці дві доби безсонної подорожі, чи мене розбили останні випадки так дошкульно? Бо що я мав перед собою? Сидіти у бідній хаті, куда лихо загнало моїх батьків? Чи йти десь вчителювати, що не дуже приваблювало мене в цих повних непевности часах? Все говорило за те, щоб зголоситися до рідного війська, зв'язати свою долю з нашою відродженою державністю і стати постійним її оборонцем. О! коли б я був тоді таким, як зараз, коли пишу ці рядки, я б не сумував, а тішився б, що сама доля привела мене до серця України в такий критичний для неї час. А так...., не знайшовши за що зачепитися у Києві, я сів о 10-й чи 11-й годині на потяг до Знаменки і поїхав додому.

Їхав я як у сні. Хоч солдатів їхало теж багато, але більшість з них (в тім числі і я) мали сидячі місця. Як і по всіх місцях російської імперії в той час, у нашім вагоні теж відбувалися безконечні мітинґи, гарячі спори а часом були і речеві дискусії. Більшість ораторів на всі заставки лаяли Центральну Раду, а хто в українських справах орієнтувався краще, то згадував Грушевського й Винниченка (в тих часах Петлюра ще не виріс на такого, щоб дорівнятися першим двом). При цьому не обійшлося без того, щоб не згадували про увесь український рух: хто його видумав — звичайно німці! — і хто аґітує і розповсюджує його зараз по Укрраїні — звичайно буржуї! —

Соковиті їхні лайки переплетені були кпинами, брудними порівнаннями та злістю. Тут же з другого боку від мене чую рівний голос, котрий, як великі дощові каплі, довбали в мій мозок: "СОВЄСТЬ, ЧЕСТЬ, ВЄРНОСТЬ, как і РЕЛІГІЯ — ето всьо буржуазниє предразсудкі". Все це вони видумали, щоб затуманити розум простих людей і тримати їх на гачку"... — як крізь сон все чую я. Хтось поклав на мої коліна газету. Відкриваю очі і бачу великими літерами стоїть — "ПРАВДА". Це в перший і останній раз я побачив цю найбрехливішу газету. Тоді я про це ще не знав. З другого боку нагорі стояло: "Да здравствует 3-й ІНТЕРНАЦІОНАЛ!", а під ним ще: "МІР ХІЖІНАМ — ВОЙНА ДВОРЦАМ!" Всі ці слова мов молотком до болю стукали в мою голову. Особливо міцно вразив мене — ІНТЕРНАЦІОНАЛ. Що значило це слово, я тоді ще не знав, але в цьому слові я почув якусь неокреслену для мене загрозу — попросту я злякався цього слова. Нижче цих гасел вже меншими літерами було надруковано заголовок, видно, редакторської статті: "НАША ВАНДЕЯ" Це вже для мене було відоме. Ще в семинарії на таємних сходинах Лазарів читав нам про ЖИРОНДІСТІВ, які в часі французької революції прийшли з провінції ВАНДЕЯ до Парижу і на якийсь час опанували революцією. Вони не були жорстокі, як інші, чи рішучі, бо скоро народилася якась інша сила, яка опанувала положення і всі жирондисти були покарані на горло. Тоді ми однодушно уважали жирондистів героями, бо згинули по геройськи і то від тиранів. Пригадавши це, я зацікавився статтею. Це було єдине, що я прочитав у тій демагогичній газеті. Зміст короткий тієї статті такий: в той час, як увесь російський народ з радістю зустрів і прийняв до серця жовтневу революцію, на Україні ми бачимо цілком протилежне. Центральна Рада в Києві збирає всі контр-революційні сили Росії і хоче ними завдати смертельний удар революції. Закликаємо всіх ставати в наші ряди борців революції, з якими всі піде-

мо на Київ, щоб знищити гідру контр-революції!!!

Ясно, що моя передача вийшла в десять або й більше разів коротша і бліда своїми виразами. Від демагогичних гасел цієї газети віяло чимось страшним-неокресленим. А все ж із цієї газети я нарешті дістав інформації про положення на Україні. Я побачив, що Центральна Рада є найбільша загроза для большевиків і тому вони хотять її знищити, а з нею і весь український рух.

У цій дорозі до своєї хати до двох діб безсонних додалися й ще дві. Від неспання і відомостей "ПРАВДИ" моя голова була як в огні, пульс бив молотом, і я, не мігши хоч трохи заснути, — в такому стані приїхав до нашого Ревуцького. Було вже цілком темно, коли я затримався перед мешканням нашої всезнаючої і завжди веселої Юлії Францовни (учителька рукоділля в жіночій місцевій семинарії). Думав я тут залишити свої речі і пішки йти додому. Ледви я показався в дверях, як мене зустрів цілий хор, який мені проспівав: "О!!! Данило!" Всі кинулися до мене, щоб привітати, Юлія Францовна сіяла як ніколи, а я дивився розгубленими очами і не здавав собі справи, куди я попав. Там по всій моїй тяжкій дорозі гула і била в набат революція, а тут якби нічого не сталося — як було 5 і 10 років тому. В тісній кімнаті Ю. Ф. було душ 10 людей. Декого я знав, як Івана Шевченка з Окацатової, Мовчана з Байківки, двох семинарок. Решта мені були невідомі, хоч на мою зустріч вони реаґували може найбільше. Хлопці всі були у військовій уніформі і сняли відзнаками та погонами. Всі були прапорщиками та підпоручниками, один Іван Шевченко був у фельдфебельських, якими він видно пишався також. Я ж мав вигляд жалюгідний, може ще гірший від Андрейченка на Помішній 2 місяці тому. Уже те, що днів із шість я не голився і не вмивався, могло свідчити, який я був привабливий. Коли ж додати відсутність відзнаків та погон, які Сергій з тяжкими зітханями поскладав до валізи, то я нічим не ріжнився від розхрістаних солдатів, яких так не любив. Коли я скинув шинелю, всі ахнули: "Без погон!" А Іван Шевченко став переді мною і серйозно запитав: "Маєш які при собі?" — Маю! — кажу. "Зараз мені надівай! інакше ми тебе в большевики запишемо!" Хоч він був лише фельдфебелем, а я при нормальних часах був би штабс-капітаном, а все ж послухав його.

Тим часом Ю. Ф. принесла велику миску води і, забравши жіночу половину, вийшла до господарів. Може через пів години вона знову вернулася ще з більшим гуртом дівчат і цим разом вони всі ще палкіше ахнули. Перед ними стояв сіяючий, молодий, виголений, з орденами, яких у Ревуцькому ще ніхто не мав, і при шаблі поручник, якого теж у нас ще не було. Дами були просто в екстазі від мого блискучого вигляду, і однодушно признали, що тут такого ще не було. Своєю чергою я оп'янів від їхніх похвал. Моя втома відпала разом з моєю бородою й брудом; я почув себе, якби щойно встав із ліжка. З веселим сміхом та жартами мене підхопили під руки і ми вийшли на скриплячий під чобітьми сніг. Ясний місяць світив з неба як у гоголівській Диканці. Тепер мене урочисто всі повели на якусь урочистість, що мала відбутися у великій залі семинарії.

Що це за урочистість була — і по цей день не знаю. Здається, що це було проголошення 3-го УНІВЕРСАЛУ. Ми трохи запізнилися і я не чув початку. Коли я переступив поріг залі, на сцені, заставленій чисельним хором і, видно, делеґатами, стояв ДМИТРО ХОРУНЖИЙ. Високий, барчистий, пристійний у темнім френчі, синім галіфе і високих чоботях, він робив поважне враження. Він говорив: "Від імени Куреня Вільного Козацтва в Ревуцькому зголошую вірність і послух Українській Народній Республиці. Присягаємо, що будемо боронити нашу Державу від усіх її ворогів, чи то він буде зовнішній чи внутрішній. Для підтримки нашої Держави ми завжди готові віддати своє майно, а коли буде потреба, то і життя." Після нього виступало багато представників від ріжних місцевих організацій як Волосної Ради, Поліції, Спілки учителів, Селян, Купців, Ремісників, Медиків тощо. Тут я вперше почув, як після кожного промовця з грудей всіх присутніх виривалося наше могутнє "СЛАВА!"

Перший його зірвав Дмитро Хорунжий, а після нього воно вже не вгавало. Після тієї урочистої частини — офіційної, тут же на залі відбулася й забава з танцями і буфетом. Зараз же до мене підійшов і Д. Хорунжий, з яким ми щиро привіталися. Він мені з місця запропонував стати членом Вільного Козацтва, на що я охоче погодився. Так, ще не доїхавши до своєї хати, я вже став членом ВК.

Вже перед самим світанком я вирушив з групою Априцан-Дрибушан до своєї хати. З нами пішло і кілька Липняжчан. По дорозі зайшли до мешкання мого приятеля І. Журжі, якого дві сестри- семинарки були в нашім товаристві. Там, сидючи за столом, я почав щось оповідати, хтось мене перебив, вкладаючи до мого оповідання свою поправку. Я в той час положив свою голову на стіл і зараз же заснув. Ясно, що всі припинили балачки і де-хто з них ліг спати. Певно від незручного положення я скоро прокинувся і дуже здивувався, що всі сплять. Я був переконаний, що я не спав, а було вже близько 12-ї години. Лише приїхавши до Ревуцького, я

усталив докладно час, з якого вирахував, що я був на головнім двірці в Києві рівно на перший день Різдва. Тут же у Ревуцькому, я побачив і зустрів відповідь на погрози червоної Москви. Там у великій залі семинарії серед розентузійованого натовпу з перших моїх кроків я віднайшов себе і знав, що мені робити. Тут я побачив як СТАРЕЗНИЙ КИЇВ ПРОКИДАВСЯ ВІД ДОВГОЛІТНЬОГО СНУ, А ПОЛЯНЕ ЗАЧИНАЛИ ГОСТРИТИ СВОЇ СПИСИ. Це все сталося у 1917 році.

кінець.

Е. Приходько

ОБ'ЄДНАНІ НАЦІЇ І ПОНЕВОЛЕНІ НАРОДИ

Організація "Об'єднані Нації" була спеціяльно створена для того, щоб припинити аґресію, але вона аґресії не припинила. Не зупинила вона також і холодної війни. Не припинила вона ані інфільтрації, саботажу та субверсії в цілому світі. Навпаки, під охороною Об'єнаних Націй московський комунізм поширив свої впливи у вільному світі та придушив рештки свободи у своїх сателітів.

Уживачи трибуну Об'єднаних Націй, як власну, — Москва посилює злісну пропаґанду, скеровану проти вільних держав. Всі середники комунікації Об'єднаних Націй: преса і радіо переповнені цинічною пропаґандою Москви і поширюються комуністами до найдальших кутків світу.

Коли Об'єднані Нації були засновані в 1945 році, — комунізм контрулював тоді 200 мільйонів населення, а тепер, в році 1964 — округло один міліярд населення підпало під терор і рабство в Азії та Европі.

Хрущов не знав меж свого цинізму і ніхто в Об'єднаних Націях не відважився йому перечити. На початку цього року в Москві, напр. виступив він з промовою такого змісту: "Ми жиємо у віці, коли всі народи хотять посідати здобутки своєї праці, хотять самі управляти власними територіями, і хотять зміцнювати незалежність своїх держав... Ми є переконані, що, раніше чи пізніше, народи всіх країн здобудуть справжню свободу і незалежність, та виженуть імперіялістів з їх територій"...

Під цими словами може підписатися кожна чесна людина, але чому західний світ не спіймає московських лідерів на цих словах і не закличе їх до переведення свобідних виборів у поневолених Москвою народів та сателітів? Таж в першу чергу ці слова відносяться до СССР, бо всі інші великодержави вже давно добровільно зліквідували свої колонії та здійснили принціпи сомоозначення народів, і ці народи вже заняли належне їм місце в Об'єднаних Націях. Єдиним і страшним виключенням залишилася російська імперія.

Зловживаючи цинічно правом "вета", Москва автоматично вбиває кожний проєкт закону, який їй не подобається, або може пошкодити комуністичній аґресії, напр., у В'єтнамі, Малаї, Індо-Китаю, Мадярщині, Кубі і т. д. На початку існування Об'єднаних Націй — туди входила 51 держава, а в році 1964-му Генеральна Асамблея ОН складається з 113 націй, причому 67% її складу покривають лише 5% річного бюджету ОН. Колосальні суми на Об'єднані Нації витрачають США, і то далеко по-за визначеною їм бюджетовою квотою, в той час як Москва саботує фінансування ОН та своєю обурюючою тактикою компромітує та навіть руйнує цю установу.

Протягом 19-літнього існування ОН Совєти застосували 102 рази право "вета", в той час як Сполучені Штати Америки вжили цього права лише 1 раз, Англія — 2 рази, а Франція — 3 рази.... Протягом цього часу в світі виникали багато разів поважні непорозуміння, які загрожували горячими конфліктами і, які Рада Безбеки ОН всіма силами старалася ліквідувати різними компромісами і навіть збройними інтервенціями ОН, напр., в Кореї, Конго, Суезі, Кипрі і т. д. Але совєтський партнер тільки те і робив, що кидав безконечні "вета" та своїми потягненями часто доводив дуже важливі мирні операції ОН до повної паралізи...

Совєтський Союз боргує Об'єднаним Націям 52 мільйонів доларів з титулу своїх членських обов'язків, але відмовляється рішуче цей борг вирівняти. Одночасно Москва використовує цю світову організацію виключно у своїх пропаґандивних інтересах, а численний апарат московських урядовців, які заповнюють адміністративні позиції в секретаріяті ОН та в численних комісіях і комітетах ОН, одержують високі платні з коштів тих держав, що лояльно виконують приписані статутом ОН членські обов'язки...

Вже не раз було сконстатовано, що, під захистом дипломатичної недоторканости, совєтський апарат в ОН провадив шпигунські завдання. Всім є відомий трагічний випадок данського урядовця з ОН — Повл Банг-Дженсена в році 1961, який закінчив своє життя самогубством,

не бажаючи виконати розпорядження Ґен. Секретаря Даг Гамершільда — передати до секретаріяту прізвища мадярських втікачів, які свідчили в ОН про події 1956 року в Мадярщині. Банг Дженсен мав всі підстави боятися, що списки цих свідків совєтські урядовці секретаріяту ОН передадуть владі Кадара, після чого наступлять жорстокі кари на родини цих свідків, які проживають в Мадярщині. За непослух — Банг Дженсен був звільнений зі служби в ОН, а пізніше покінчив самогубством... Деякі організації Об'єднаних Націй опановані цілковито комуністами, які виступають в імені цієї світової організації цілком одверто. Так, напр., в бюлетені ЮНЕСКО (відділ ОН, що займається культурними справами), за 1963 рік, в статті про колоніялізм, автор високо оцінює заслуги Совєтського Союзу, який "успішно встановив рівність в правах для всіх рас та національностей в СССР". Бюлетень ЮНЕСКО цілковито іґнорує факт поневолення СССР-ром народів середущої Европи, хоч перед будинком Об'єднаних Націй в Ню Йорку вже багато років висить величезний плякат поневолених народів Альбанії, Болгарії, Чехословаччини, Естонії, Латвії, Литви, Польщі, Румунії та Угорщини, які вимагають привернення їх суверенности.

Ще в гіршому положені опинилися народи бувшої Російської Імперії, які тепер примусово входять в "сім'ю" народів СССР, бо ОН не тільки не дбають про їх звільнення від московської тиранії, але навіть бояться піднести свій голос в обороні цих народів. 16 Сесія Асамблеї Об'єднаних Націй в Ню Йорку мала на свому порядку нарад проблему ліквідації колоніялізму у цілому світі; були винесені відповідні резолюції, як і рівнож був обраний спеціяльний Комітет для переведення в життя, принятих одноголосно, постанов. Таким чином Об'єднані Нації стали тим міжнароднім форумом, до якого поневолені народи мають леґальне право звертатися в обороні своїх інтересів.

Використовуючи це право і привілей, — Уряд Української Народньої Республики в екзилі організував в роках 1962 і 1963 петицію до Об'єднаних Націй, зібравши біля 10.000 підписів серед українського еміґраційного суспільства в США, Канаді, Англії, Бельгії, Голандії, Німеччині, Австралії, Австрії і Новій Зеландії. Петиція звертала увагу Об'єднаних Націй на те, що, в той час коли західні держави добровільно зріклися своїх колоній та подарували своїм поневоленим націям не тільки свободу, але і допомогли їм в будуванню їх власної суверенности, Совєтський Союз не тільки тримає збройно свої народи під своєю тиранією, але старається поширити свою колоніяльну імперію в цілому світі поновною аґресією. Вкінці, підписані на петиції просили Ґенерального Секретаря ОН поставити на порядок денний Асамблеї ОН питання про ліквідацію колоніялізму в СССР. Виконуючи доручення свого Уряду, Представництво Виконавчого Органу УНРади в США звернулося до Генерального Секретаря ОН пана У Танта з просьбою приняти українську делеґацію для передачі йому згаданої петиції, яка складалася з 300 аркушів, рясно покритими підписами українських еміґрантів. На жаль, Ген. Секретар У Тант нашу просьбу відкинув і українську делеґацію не приняв. У своєму листі-відповіді* пан У Тант свою відмову мотивував тим, що за статутом ОН Генеральний Секретар не має права втручатися у внутрішні справи дотичної членської держави. Таким чином, Об'єднані Нації, які за останніх десять років приняли до свого складу кілька десятків нових суверенних націй, з бувших колоніяльних народів Африки та Азії, капіталюють перед Москвою, та признають, що доля поневолених народів в СССР, є її (Москви) в н у т р і ш н ь о ю справою. Для чого ж тоді 16 Асамблея ОН створювала спеціяльний Комітет для ліквідації колоніялізму у світі, оскільки Генеральний Секретар ОН відмовляється навіть вислухати скаргу української делеґації?.. Створюється таким чином небезпечний прецедент: варто було Москві поповнити військову аґресію та поневолити суверенні держави, напр., Литву, Естонію, Латвію, Україну, Грузію, Арменію і т. д., щоб доля тих народів автоматично стала в н у т р і ш н ь о ю справою СССР, до якої Об'єднаним Націям немає вже ніякого діла. При таких обставинах, не є дивним явищем, що авторитет Об'єднаних Націй все нижче падає, а деякі держави ставлять під сумнів доцільність перебування їх в складі цієї організації, або навіть і доцільність дальшого існування ОН. Зокрема, наші поневолені народи в СССР не мають найменшої віри та надії, що Об'єднані Нації привернуть свободу на сході Европи та примусять Москву до ліквідації свого імперіялізму і колоніялізму.

*) Нижче подаємо відповідь Ген. Секретаря ОН в оригіналі.

December 26, 1963

Dr. Eugene Prychodko, Representative Executive Committee of the Ukrainian National Council in the U.S.A.

Dear Mr. Prychodko,

The Secretary-General has asked me to acknowledge receipt of your letter of December 10, 1963 requesting an appointment for a delegation

from your Council in order to present certain petitions to him.

I hope you will appreciate that the Secretary-General is prevented by the Charter of the United Nations from taking any action in matters such as these, which concern the internal affairs of a State of Member of the Organization.

It will be therefore not possible for him to receive the delegation.

Yours sincerely,
José Rolz-Bennett
Deputy Chef de Cabinet

З ПРЕСИ

"Спогади Графа Вітте", (англ. вид.), розділ X, "Крівава неділя і перший совєт" (В-во "Доббелдей Бук, Ню Йорк-Торонто, 1921).

"Кордонні провінції держави цілком ясно користали з нагоди послаблення Центральної Росії, щоби показати свої зуби. Вони почали мститися за відвічні кривди, що діялися в цих провінціях і за ті міри, що, хоч були конечні, викликували національні почуття народів, які були завойовані, але не асимільовані. Вони нетерпляче чекали на ту годину, що здавалася для них звільненням від татарсько-монгольського ярма. За цей стан ми, росіяни, були винні. Ми не збагнули собі, що від часу Петра Великого, а спеціяльно від Катерини II, ми жили не в Росії, а в Російській Імперії. Пануючим елементом в імперії є рускіє, які однак розпадаються на три виразні етнічні групи: великоросів, малоросів і білорусів, але 35% імперії не є рускими. Не є можливим панувати такою імперією і іґнорувати національні аспірації цих ріжноманітних національних груп, що в більшості творять населення Великої Імперії. Політика навернення всіх мешканців імперії на "істино-руских" людей не є ідеалом, що мав би злити усі ріжноманітні народи імперії в одне політичне тіло. Я думаю, що було б багато краще для росіян, коли б Росія була однородною під оглядом національним, а не ріжнородною державою. Щоби осягнути цю ціль — є лиш один шлях — віддати наші граничні землі, бо ж вони ніколи не піддадуться безоглядній русифікації. Але такий крок, очевидно, ніколи не буде взятий під увагу її володарями. Якраз навпаки: не будучи щасливими з усіма тими поляками, фінами, німцями, латвійцями, грузинами, армянами, татарами і т. д., і т. д., в кордонах нашої імперії, ми дальше стремимо включити в імперію території заселені монголами, китайцями і корейцями".

"Віддайте Богові Боже"

Німецький релігійний часопис "Христос і Світ" з 4 квітня ц. р. подає під заголовком "Вечірня розмова в Москві" репортаж свого кореспондента з розмови з молодими москвичами, членами комуністичної партії на філософічні і релігійні теми. Розмова відбувалася десь у приватному мешканні за чаєм. Кореспондент "X. і С," відчув, що його співрозмовці давно вже здали позиції "воюючого комунізму" і втомилися переповідати собі наслідки останніх партійних чисток, та звертались думкою до філософічних тем. Завваживши, що його співрозмовці добре орієнтуються в західньо-европейських філософічних течіях, він відважився звернутися до них із прямим питанням: "Але чи ваше знання не приведе вас до вірування?" На це питання відповів ясноволосий Микола: "Не тільки знання, але й внутрішній потяг привів нас до вірування." "Але у вашій відповіді є заперечення недавнього минулого, а навіть признання до вірування" — наполягав дальше німецький кореспондент. "Це не є заперечення минулого, але його дальший розвиток" — поспішив виправдати себе Микола. — "Ми створили історію технологією, раціоналізацією, відбудовою. Ми зробили несамовитий поступ і це не припадково, але наслідком надзвичайної напруги усіх сил. Так довго, як ця напруга триває, панують старі сили. Але тепер наступає не їх заперечення, але їх дальший розвиток." Але тут втрутився в розмову рудоволосий Федір, який волів до цього часу мовчати: "Матеріялістичний світогляд не дав людині тієї свободи думки, яку він обіцяв" — сказав він. "Але чи ж ви можете думати про свободу думки інакше, аніж у приписаній партією лінії?" — уточнював дальше питання кореспондент "X. і С." На це відповів Федір: "Чим більше ми старіємося і чим більше здобуваємо знання, тим більше видається нам матеріялізм порожнім. Партія тепер є державою. Але як Ленін заповів, що держава, як капіталістичний пережиток, мусить відмерти. І ми, як члени партії, мусимо бути прихильниками нашої держави і її урядової форми, але, як люди, віддаємо державі — державне, а Богові — Боже".

7-ий ДЕЛЕҐАТСЬКИЙ З'ЇЗД УНДС у НЮ ЙОРКУ

В суботу 12 грудня і неділю 13 грудня ц. р. відбувся в Ню Йорку, в залі Собору св. Володимира, 160 Вест, 82 вул., Сьомий Делеґатський З'їзд Українського Національно-Державного Союзу (УНДС).

На Голову З'їзду був обраний інж. С. Захвалинський, а секретарем інж. Д. Дмитренко.

Головою УНДС-у в США було обрано пполк. П. Самойлова. До Головної Управи увійшли: П. Шпірук, К. Марущак, З. Івасишин, пані Є. Зубенко, Д. Дмитренко, І. Драбатий, І. Шабельський, Т. Сендзік і Ю. Нещадименко.

До Ревізійної Комісії: Наталя Холодна, Аделя Мирошниченко і М. Каплистий.

До Головного Суду: Є. Приходько, А. Валійський і С. Захвалинський.

Про перебіг самого З'їзду буде подано в наступному „Тризубі" ч. 32, 1965 р.

Репортаж із Австралії. (III)

Українська спільнота в Австралії, що скупчена головним чином по столичних містах стейтів: Сіднеї, Брісґет, Мельбурні, Аделаіді, Перті, Нобарті — (острів Тасманія) та у федеральній столиці Кенберрі, з великим пієтизмом та загальним піднесенням гідно відзначили 150-ту річницю народження Тараса Шевченка. Святкування, а головне **концерти** уже відбулися скрізь. Другою характерною прикметою —це велика кількість присутніх на концертах. Це служить доказом, що навіть і ті, що вже „відсепарувались" від організованого українського життя, тепер пригадали „чиї вони діти" і прийшли так само віддати свій поклін Кобзареві і тим самим засвідчити свою приналежність. У Мельбурні концерт був одним з найкращих, що дав повне задоволення, як українському громадянству, так і гостям. В офіційному відкритті виступав міністер освіти стейту — Вікторія — І. С. Блюмфільд. Головну частину програми виконував хор „Чайка" під керівництвом С. Коріня та танцювальний ансамбль „Соняшний промінь" під керівництвом п-ні М. Березовської. Успіх їх був великий. Цей же хор „Чайка" та „Соняшний Промінь" з надзвичайним успіхом дали концерт у федеральній столиці Австралії Канберрі. Програма хору — народні пісні та музичні твори на слова Шевченкових творів. В промові, яку виголосив міністер праці сенатор Гортон, українське мистецтво було змальоване, як „інша притока, що прилучена до течії австралійської культури". В столичній пресі була надрукована стаття колишнього диригента німецького хору, а теперішнього віце-президента АКТ. Добросусідської Ради Джона Граналя, в якій він дав високу оцінку про концерт як цілість. Гістьми концерту були: італійський амбасадор др. Ронато д'Ісаска і контесса д'Ісаска, високий комісар Індії, французький амбасадор і мадам Бріер та інші дипломати. В українській пресі тоже відмічено, що хор співав краще, ніж будь-коли перед тим, і це саме можна сказати і про танцюристів. Ґратуляції, що їх склали амбасадори Франції та Італії сенаторові Гортонові та орг. реф. ЮШК, інж. Ст. Міськові за хор, можуть служити виявом авторитетного признання. У Брізбоні — столиці стейту Квінслянд — концерт також був імпозантним святом. У Перті (столиця Західньої Австралії) Шевченківське святкування означено як новим, свіжим і небувалим. Була відправлена панахида по Шевченкові у католицькій церкві. Дійсно виняткова подія серед українських католиків у Австралії. Змістовну в релігійному аспекті насвітлену проповідь виголосив о. Іван Шевців. Відбулася і головна врочистість: відкриття погруддя Тараса Шевченка на фронтовій стіні Народного Дому. Погруддя роботи мистця О. Березовського. Серед присутніх були: міністер освіти західньої австралії Е. Г. Люіс та інші визначні чужинці, між якими були лідери національних груп на терені Західньої Австралії. Під час самої церемонії відкриття погруддя, яку зробив Е. Г.Люіс, хор „Бандура" виконував „Заповіт". Самий концерт відбувся з великим успіхом. Австралійський щоденник „Вест Австралієн" (170 тисяч накладу) аж двічі подавав повідомлення про відзначення 150 річниці, та дав обширну інформацію про цілу врочистість. Відбувся концерт на відзначення 150 річниці народження Т. Шевченка також в Аделаіді — столиці Південної Австралії. Гостей на концерті також було дійсно поважна кількість. Починаючи від міністра освіти Південної Австралії Петтенсона з дружиною, були присутні члени парляменту, сенату, суду, міської Ради, делегати Червоного Хреста, президент „Ґуд Нейбор" та ціла низка представників інших національних груп.Характерною рисою цього концерту, було те, що виконавцями програми була українська молодь народжена вже поза межами України, і це власне наповнювало гордістю українські серця, та дивувало напевно декого із гостей. Молодь ця переважно учні Рідних Шкіл або члени молодечих організацій. Головний тягар програми припав звісно на плечі хору „Гомін" та різних танцювальних груп. До успіху цілости була спричинилася і оперова співачка Таїса Тарас, що нераз прикрашала українські концерти і в Сіднею. Сила великого формату і мистецької культури. Дуже характерною і повчаючою була промова члена парляменту Р. Мільговза, видатного політика та дипломата. Він свою промову закінчив так: „Перечитуючи Кобзаря, мені зокрема подобався Заповіт Шевченка. Важко уявити собі настрій, в якому тоді Тарас Шевченко писав; та на таку, здавалось би, простоту слів, при великій глибині гадки та ідей міг здобутися тільки геній." Сказавши це, прочитав він „Заповіт" в перекладі на англійську мову. Гарна, непересічна та дійсно репрезентативна була імпреза в Аделаіді. Для більшої повноти образу цих відзначень, що вже відбулися, можна ще згадати і про деякі околиці столичних міст, як, напр., околиця Мельбурну — Сантапн або ст. Олбанс, де відзначення пройшли з різноманітною програмою у виконанні як дорослих, так і учнів Рідної Школи, при широкій участі українського громадянства із інших дальших околиць. Навіть в "далекій" від нас Новій Зеландії „жменька українців" не забула спомянути не злим тихим словом Кобзаря. Невеличка громада українців у Велінґтоні, щоб надати більшої врочистости відзначенню, святкували ювілей всі разом — і діти і дорослі. Таке скромне в свому змісті свято та може найбогатше на почування. З таким духом Шевченківських святкувань українські громади в Австралії та Новій Зеландії відзначили 150 роковини народження Т. Шевченка.

Гр. Маслюк

Посмертна згадка

Минають дні, відходять у вічність борці за Волю, за Рідний Край. Рідіють ряди борців — патріотів. Неумолима смерть не має сантименту. Несподівано Кінні — Запоріжці дістали сумну вістку, що в шпиталі Фенікс — Арізона, після довгої та затяжної хвороби, помер 2. IX. 1964 р. хоробрий Командир 1-го дивізіону 2-го Кінно-Запорозького полку армії УНР підполк. Юрко Тіссаревський. Ця сумна і трагічна вістка заскочила загартованих в боях Кінних — Запорожців, — сум невимовного жалю огорнув полкову родину. Сталося..... серце незабутнього хороброго Командира — патріота перестало битися.

Як в калейдоскопі, на екрані уяви проходять повні бравури і посвяти рейди і бої Кінних — Запорожців з ворогом, в яких підполк. Юрко Тіссаревський нераз купав запорізькі шаблі у ворожій крові.... Пощади для ворога немав. Підполк. Ю. Тіссаревський, як Лицар Ордену Залізного Хреста 1-го зимового походу, був високо дисциплінованим Булавним старшиною. В боях був витриманий, мав також і глибоке почуття обов'язку, був добрим колеґою. Для підлеглих був вирозумілим. але обов'язковим. Життьовий шлях підполк. Ю. Тіссаревського не слався трояндами: був то тяжкий тернистий шлях, шлях слави... і страждань...

Старшинську Військову освіту дістав в Одеській Старшинській Військовій школі. 1917 рік застав його на фронті в російській армії в ранзі штабс-капітана. Був 2 рази ранений. Після відродження Української Самостійної Держави негайно вступив до рідної армії УНР., де і перебував аж до закінчення нашої визвольної боротьби в 1920 р.

Народився він у Решетилівці на Полтавщині 16. XI. 1895 р.

В таборі Вадовиці — Польща — ділить тяжку долю інтернації разом з полком. В серпні 1921 р. підполк. Ю. Тіссаревський з полком від'їхав на роботи до частин польської армії до Неполомиць — Люблін, де в тяжких моральних і матеріяльних умовах перебував разом з полком до кінця 1924 року. За скороченням штатів в Польській армії полк Кінних Запорожців був перекинутий на приватні роботи в Польщі до ріжних місцевостей, як от: Раєвець біля Холма, Вєлколази біля Любліна і Мала-вєсь біля Варшави, де підполк. Ю. Тіссаревський разом з полком, в повному складі старшин і козаків полку, в тяжких умовинах перебував до осені 1927 р. У часи безробіття в Польщі вже було неможливим умістити разом велику кількість людей на роботи. Полк мав 300 козаків.

В силу тих обставин я, як командир полку, був премушений демобілізувати полк у безтермінову відпустку. Так скінчився шлях слави... і страждань 2-го Кінно-Запорозького полку після 10 літнього перебування разом в дружній, полковій родині. Прощання і розлука старшин і козаків полку була тяжкою, чулою і драматичною.... у декотрих запорожців мимоволі блиснули сльози... Я, як командир полку, зворушливо — сердечно прощав старшину й козаків полку, дякуючи їм за вірну і віддану їхню службу на користь Українській Державі і Нації. Зв'язаний бездоганною відданостю полкові, підполк. Ю. Тіссаревський до самої смерти тримав контакт зі мною як командиром полку, а також зі старшинами і козаками полку, цікавлячись долею своїх однополчан. Суворі, але лицарсько-шляхетні були традиції Кінних — Запорожців. — Бути вірними друзями: козак, хорунжий і генерал, — то був девіз Кінних — Запорожців. Тепер Кінні — Запорожці, розкиданні по світі, в глибокій покорі віддають останній салют хороброму підполк. Юркові Тіссаревському. Спи спокійно наш дорогий Лицарю! Пам'ять про Твоє героїчне минуле буде жити в серцях Кінних — Запорожців, доки будемо ми живими. В імені старшин і козаків полку прощаю Тебе, мій Друже! Вічна Тобі Пам'ять! Похоронений підполк. Ю. Тіссаревський на Українському Православному Цвинтарі у Баунд Бруку.

Дмитро Жупінас, полковник
Командир 2-го Кінно-Запорозького Полку.

***

29 вересня ц. р. помер Василь Косаренко-Косаревич, науковець, учасник української делеґації на Мирову Конференцію в Бересті 1918 р., співробітник нашого журналу. Похований на католицькому цвинтарі в Йонкерсі, Ню Йорк, 7 жовтня 1964 р.

Вічная Йому Пам'ять!

Редакція

***

У 43 річницю лицарської смерти 359 вояків Армії УНР під Базаром 21 листопада 1921 р. схиляємо ми, їхні бойові побратими, свої сиві голови та ввесь український народ. Могилі „359" — цій нашій національній святощі — віддаємо свій лицарський салют.

Редакція

ДУХ УКРАЇНИ

...Ми часто стрічали валки малоросіян, які зовсім відріжняються від мешканців решти Росії... Вони є значно більше шляхетною расою, міцніші і виглядають краще від росіян; малоросіяни стоять ви-

ще від росіян під кожним оглядом, який одну людину підносить над іншою. Вони (українці) є чистішими, більше працьовитіші і діяльні, більше щиріші, більше великодушніші, більше вишуканіші, більше відважніші, більше бадьорі, більше гостинні, більше правдиво набожні і, звичайно, менше забобонні.

Перше звичайне поселення малоросіян, яке ми побачили, появилося після того, як ми залишили (російську деревню) Єнстаково. Воно називалося Лозова Слобода. Всі хати були побілені, подібно до того як багато котеджів у Велсі. Ці хати біляться з великою ретельністю щорічно. Хати всередині тримаються в такій знаменитій чистоті, що мандрівникові може показатися, що він опинився, звичайно за декілька миль, не в Росії, а в Голандії.

Edvard Daniel Clarke.
Travels in Russia, Tartary
and Turkey. Edinburgh. 1839. p. 47.
Нотатник, ч. 3, березень 1964.

ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
та
РАДІСНОГО СВЯТА РІЗДВА ХРИСТОВОГО
бажають всім своїм Друзям, Приятелям і Знайомим
Е. Пастернак з Дружиною
Торонто, Канада

РАДІСНИХ РІЗДВЯНИХ СВЯТ
та
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
бажає всім воякам Армії УНР, Друзям і Приятелям
Іван Скляренко
Канада

З НОВИМ РОКОМ і РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ
своїх Друзів, Приятелів та знайомих
сердешно вітають
Л. Г. Лозенки

З НОВИМ РОКОМ ТА СВЯТОМ
РІЗДВА ХРИСТОВОГО
своїх Друзів і Приятелів сердешно вітають
М. Ю. Олексіїви

З НОВИМ РОКОМ і СВЯТОМ
РІЗДВА ХРИСТОВОГО
своїх Друзів і Приятелів щиро вітають
І. В. Блудемки

З НОВИМ РОКОМ і РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ
всіх своїх Друзів і Знайомих
сердешно вітають
Марія і Петро САМОЙЛОВИ

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ і НОВИМ РОКОМ
усіх Друзів — УНДС-івців, усіх Приятелів
і Знайомих сердешно вітає і щиро бажає
всього найкращого
Маркіян Чорнокосинський
Сан Франціско

РАДІСНИХ РІЗДВЯНИХ СВЯТ
та
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
всім Друзям, Приятелям і Знайомим
в США і за океаном
сердешно бажає
Аркадій ВАЛІНСЬКИЙ

З НОВИМ РОКОМ і СВЯТОМ
РІЗДВА ХРИСТОВОГО
сердешно вітають
Всіх Друзів, Приятелів і Знайомих
Леся і Іван ГАЄВСЬКІ

З НОВИМ РОКОМ і СВЯТАМИ
РІЗДВА ХРИСТОВОГО
щиро вітає
всіх своїх Друзів і Знайомих
в Новому і Старому Світі
Борис СТАВІНСЬКИЙ

Найкращі побажання з нагоди
РІЗДВЯНИХ СВЯТ та НОВОГО РОКУ
шлють
своїм Друзям, Приятелям та Знайомим
А. та. Ю. НЕЩАДИМЕНКО

З СВЯТОМ РІЗДВА ХРИСТОВОГО
і НОВИМ РОКОМ
всіх своїх Друзів, Приятелів і Знайомих
сердешно вітають
Ольга і Данило ДМИТРЕНКО

Всіх своїх Приятелів, Друзів і Знайомих
щиро вітає
З НОВИМ РОКОМ і РІЗДВЯНИМИ СВЯТАМИ
Іларіон КРИЛОВЕЦЬКИЙ

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ і НОВИМ РОКОМ
— с е р д е ш н о в і т а є —
всіх Друзів, Приятелів та Знайомих
в США і за океаном
Євген ПРИХОДЬКО з Родиною

ється гіпотеза, котру хтось з московських істориків висунув 50 років тому, що Великий Князь Ярослав Мудрий титулував себе „цесарем". Цю гіпотезу ніхто не підримав і про неї, як зазначено в нотатці, забули.

Але тепер, і знов не подається джерел, співробітник Київського Софіївського музею С. А. Висоцький відкрив на стіні собору запись про смерть 20 лютого 1054 року „цесаря нашого". В той день, як відомо, дійсно помер Великий Князь Ярослав Мудрий...

Цікаво, що скажуть наші історики? Чи дійсно і в нас в старовину були цесарі?...

І. Д.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

У притулку для старших віком осіб—Château d'Abondant, France, після затяжної хвороби спочив у Бозі й похоронений на абондантському цвинтарі у другій половині липня 1963 р. старшина Синьої дивізії Всеволод Живодар.

Прибув Небіжчик до Франції разом з іншими вояками армії УНР з табору інтернованих в Польщі в 1924 р. Перебуваючи тут на еміґрації, був він активним працівником у ріжних громадсько-культурних організаціях, де своїм хистом музиканта й маляра-декоратора спричинився до поліпшення культурно-мистецького життя тих організацій у Франції. Останній твір покійника — була власноручно збудована ним укр. хата для кіно-фільму „Наталка Полтавка", який накручувався у парку Абонданту. Знімок тої хати прикрашує обкладинку журналу „Нові дні" за лютий 1956 р.

Хай ця коротка моя згадка буде тою квіткою на Твою могилу, дорогий мій Друже, Воїне й Артисте!

Вічна Тобі пам'ять!

Г. М.

Виправлення помилок

В „Тризубі" ч. 25: на стор. 13, у 21 рядку знизу, в правій колонці має бути так: Верхній прошарок — це правляча верства держави. До його складу входять партійні вельможі...

В усіх фінансових справах „Тризуба" просимо звертатись тільки до фінансового референта УНДС в США п. Евдокії Зубенко.

Редакція

Редакційна колеґія „Тризуба" звертається з великим проханням до співробітників та читачів нашого журналу надсилати історичні і літературні матеріяли як зі старої, так і нової доби нашої державности, та збройної боротьби за ту державність.

Адреса редакції журналу:
Z. Iwasyszyn. 526 E. 12th St., New York 9, N. Y.

ХРЕЩЕННЯ ЗАХІДНІХ СЛОВ'ЯН

Історичні дати прийняття християнства західніми слов'янами — чехами в 863 р., поляками в 966 р. та русинами-українцями в 988 р., були основою їхнього дальнішого культурного та релігійного розвитку.

Ті народи на початку свого існування овіяні славною леґендою братерства.

ПОЖЕРТВИ

Пресовий фонд: Г. Марчак $ 5.00, І. Скляренко 4.00, за підписним листом Бостонського відділу УНДС від 12. XII. 1963 — 21.00, О. Круглий 1.00, М. Тарасюк 5.00, Н. Отрешко-Арський 0.60, М. Овсійко 4.00, Л. Г. Лозенки 5.00, Н. Косенко (прес. фонд 5.00, і на пам'ятник пок. А. Зубенкові 5.00) 10.00, М. Чорнокосинський 30.00, А. Голуб 1.60, В. Чекірда 2.60, А. Дорошенко 1.00, Г. Зотовський 2.60, А. Мирошниченко 6.00, Я. Фартушний 4.00, М. Вовк 2.00, Г. Журжа 2.60, С. Лазуренко (прес. фонд 5.00, і на пам'ятник пок. А. Зубенкові 5.00) 10.00, І. Вонарха-Варнак 1.00.

Всім жертводавцям складаємо щиру подяку.

СИМОН ПЕТЛЮРА — ДЕРЖАВНИЙ МУЖ
книжка має 192 стор. з 30-ма ілюстраціями-світлинами авторів статтей, найближчих співробітників СИМОНА ПЕТЛЮРИ і будівничих української державности під його проводом.

Ціна книжки в твердій оправі тільки **$ 2.50.**

Замовляти можна в редакції „Тризуба".

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ І ЧИТАЙТЕ

двомісячник

„ТРИЗУБ"

4-й рік видання

Орган Української Національно-Державної Думки

Видає Укр. Національно-Державний Союз в США (УНДС).
Редаґує Колеґія.

Річна передплата $ 2.40.

Передплату приймають Відділи УНДС, як рівно ж і фінанс. референт, під адресою:

E. Zubenko, 330 E. 15th St.,
New York 3, N. Y.